

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Поточне планування фінансової діяльності підприємства

За матеріалами СТОВ «Надія». М. Бахмач, Чернігівська обл.

Студента 2 курсу 7 м групи,
денної форми навчання
спеціальності 073
«Менеджмент», спеціалізації
«Фінансове управління»

Ільченко Артем
Олегович

Науковий керівник –
д-р екон. наук. професор

Бланк Ігор
Олександрович

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Ситник Ганна
Вікторівна

Київ 2019

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПОТОЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА СТОВ «НАДІЯ».....	19
2.1. Аналіз активів підприємства.....	19
2.2. Аналіз капіталу підприємства.....	25
2.3. Аналіз фінансового стану підприємства СТОВ «Надія».....	33
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ПОТОЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА СТОВ «НАДІЯ».....	38
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Ринкові умови вимагають від підприємств дотримання принципів самоокупності та самофінансування. Доцільність прийнятих управлінських рішень у сфері менеджменту господарської діяльності та зростання результативності роботи компанії в значній мірі залежить від коректності застосування методології планування, що підкреслює актуальність теми дослідження. Суттєвим компонентом фінансового менеджменту є процес планування, який дозволяє визначати цілі для реалізації перспектив діяльності підприємства.

До значних економічних втрат та прорахунків призводить посилення конкурентної боротьби та розвиток ринкової економіки, недооцінка планування діяльності підприємств. Більшість підприємств не мають чіткої методології планування і тому не можуть якісно планувати, контролювати й управляти своїми ресурсами навіть протягом короткотермінового періоду, що призводить до фінансових проблем та збільшує ризик банкрутства. Тому методика планування діяльності підприємства, його ресурсів та фінансових показників слугує основою для здійснення контролю, координує збутову, виробничу та закупівельну діяльність підприємства. Дієвість планування на підприємстві значною мірою залежить від розуміння, систематизації і рівня використання відповідних методів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями методології планування діяльності підприємства займалися наступні вчені-економісти, а саме: Бланк І.О., Бурик А. Ф., Володькіна М.В., Доберчак Н.І., Костецька Н.І., Міценко Н.Г., Охріменко В.Н., Груба Г.І., Плакида В.Т., Милькін І.В., Поддєрьогін А.М., Сословський В.Г., Яркіна Н.М. та ін. Однак, деякі питання щодо можливості використання різних методів планування залишаються малодослідженими.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методологічних та практичних засад поточного планування фінансової діяльності підприємства.

Для досягнення мети в роботі необхідно вирішити наступні **завдання**:

- визначити теоретико-методичні основи поточного планування фінансової діяльності підприємства;
- здійснити аналіз активів підприємства;
- провести аналіз капіталу підприємства;
- провести аналіз фінансового стану підприємства СТОВ «Надія»;
- обґрунтувати напрямки вдосконалення поточного планування фінансової діяльності підприємства СТОВ «Надія».

Об'єктом дослідження в роботі є процес поточного фінансового планування на підприємстві.

Предметом дослідження в роботі є теоретико- методологічні засади та практичні аспекти поточного фінансового планування на підприємстві ССТОВ «Надія».

Емпірична база дослідження. Вихідними даними для виконання випускної кваліфікаційної роботи були законодавчі документи, що регламентують діяльність підприємств, спеціальна наукова література з даної проблеми, матеріали бухгалтерської звітності та управлінського обліку ССТОВ «Надія», матеріали особистих досліджень.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої в роботі мети використовуватиметься система загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. На основі системно-аналітичного методу зроблене теоретичне узагальнення наукових концепцій, розробок і пропозицій провідних вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем формування системи поточного фінансового планування на підприємстві. Економіко-статистичні методи (аналіз рядів динаміки та показників структури, екстраполяція, індексний аналіз) використовувалися для проведення дослідження показників діяльності,

а також їх прогнозування на плановий період. В цілому застосування даних методів дає змогу більш доступно розкрити обрану тему для дослідження.

Апробація. Результати наукового дослідження були оприлюднені у науковій статті «Методи планування на підприємстві» у збірнику «Економіка і фінанси підприємства. Частина 2» наукових статей студента – с. 24-29 – К.: КНТЕУ, 2019.

Практична значущість роботи полягає у визначенні конкретних методик щодо поточного фінансового планування, а також обґрунтування нових, перспективних шляхів її оптимізації.

Структура роботи. Структурно випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, 3 розділів, висновків та пропозиції, списку використаних джерел з 51 найменування та додатків. Обсяг роботи становить 60 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПОТОЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Планування діяльності підприємства як важливий процес, що складається із низки послідовних етапів і спрямований на забезпечення ефективної виробничо-господарської діяльності підприємства, потребує систематизації принципів відповідно до змін, які відбуваються в сучасних умовах розвитку економічних відносин [9, с. 322]. Розкриваючи зміст теми дослідження, важливо звернути увагу на висвітлення теоретичних підходів до трактування змісту методології планування (табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Наукові підходи до дефініції «методика планування на підприємстві»

№ з/п	Автор	Підхід
1	Бланк І.О., Ситник Г.В. [2, с. 147]	сукупність теоретичних висновків, загальних закономірностей, наукових принципів, економічних положень, сучасних потреб ринку і методів розробки планів
2	Бурик А.Ф. [3, с. 56]	сукупність теоретичних висновків, загальних закономірностей, наукових принципів розробки планів, що відповідають сучасним вимогам ринку; перевірені передовою практикою
3	Володькіна М.В. [7, с. 54]	процес визначення цільових параметрів функціонування підприємства в майбутньому
4	Єрмоленко О.А., Григоренко К.О. [13 с. 231]	система показників, принципів, стратегій та пріоритетів процесу планування
5	Костецька Н.І. [18, с. 145; 19, с. 94]	набір знань та правил про принципи побудови, форми та основні методи планування
6	Миценко Н.Г. [27, с. 94]	набір аналітичних інструментів для оцінки і прогнозування параметрів розвитку підприємства
7	Денисенко М. П. [11, с. 95]	сукупність прийомів дослідження з метою пізнання і передбачення майбутнього
8	Поддєрьогін А.М. [35, с. 221]	показники, методи аналізу та прогнозування, напрямки використання результатів прогнозування
9	Сословський В.Г. [43]	методика визначення цільових орієнтирів діяльності компанії
10	Ситник Г.В. [40, с. 122]	комплекс показників та індикаторів розвитку підприємства у плановому періоді
8.	Авторський підхід	комплексна система підходів та методів організації процесу визначення показників роботи підприємства у плановому періоді

Отже, підсумовуючи вищевикладене, під методикою планування слід розуміти багатогранну сукупність різноманітних принципів та аналітичних прийомів, які використовуються для визначення основних параметрів розвитку підприємства у плановому періоді. Методика планування характеризує склад застосовуваних тим чи іншим підприємством методів, способів, прийомів обґрунтування конкретних планових показників, а також структуру і порядок розробки плану.

Важливою складовою розробки та використання методології планування на підприємстві є принципи планування. Розглянемо більш детально зміст та класифікацію найважливіших з них.

Принцип необхідності означає обов'язкове розроблення планів для підприємства загалом, усіх його структурних підрозділів та видів діяльності, що дає змогу досягати бажаних результатів, раціонально розподіляти наявні ресурси, використовувати сприятливі можливості та запобігати негативному впливу можливих загроз, контролювати роботу всього підприємства і його структурних підрозділів [2, с. 542].

Принцип єдності передбачає розроблення загального плану розвитку підприємства, у якому всі розділи узгоджено між собою, а також тісно пов'язано із планами усіх структурних підрозділів підприємства. Єдність планів передбачає горизонтальну і вертикальну взаємодію усіх підрозділів для досягнення спільних цілей підприємства [2, с. 542].

В сучасній економічній науці існує велика кількість загальноекономічних принципів, яких потрібно дотримуватися у процесі планування діяльності підприємства. Зокрема вище- наведений перелік доцільно доповнити такими загальноекономічними принципами: первинність, науковість, цілеспрямованість, достовірність, реальність, оптимальність, адаптивність, системність, ефективність (табл. 1.2) [2, с. 541].

Принцип координації встановлює, що діяльність будь-якого підрозділу підприємства не можна планувати ефективно, якщо робити це незалежно від

інших одиниць цього рівня. Отже, діяльність одиниць одного рівня слід планувати одночасно і у взаємозалежності.

Таблиця 1.2

Систематизація принципів відповідно до етапів процесу планування діяльності підприємства

№ з/п	Етапи процесу планування	Принципи, які слід застосовувати на різних етапах процесу планування
1	Визначення загальної мети планування	Необхідність, первинність, цілеспрямованість
2	Постановка і дослідження проблеми	Єдність, точність, достовірність, участь
3	Встановлення конкретних деталізованих цілей	Єдність, точність, цілеспрямованість, достовірність, реальність, адаптивність
4	Пошук альтернатив із усіх можливих варіантів	Безперервність, участь, адаптивність
5	Прогнозування майбутнього розвитку подій	Первинність, науковість, реальність, оптимальність
6	Оцінювання запропонованих альтернатив	Гнучкість, науковість, адаптивність, ефективність
7	Прийняття планового рішення	Необхідність, точність, первинність, науковість, цілеспрямованість, реальність, оптимальність, системність, ефективність
8	Проектування реалізації планування	Необхідність, єдність, гнучкість, участь, системність
9	Контроль за виконанням планів	Необхідність, безперервність, гнучкість, точність, участь, ефективність

*Джерело: розроблено автором на основі [2, с. 284; 4, с. 112; 7, с. 340]

Принцип інтеграції встановлює, що планування, яке здійснюють незалежно на кожному рівні, не може бути таким ефективним, як планування у взаємозалежності на всіх рівнях. Загальновідомо, наприклад, що стратегії або практика, сформовані на одному рівні підприємства, часто створюють проблеми для інших рівнів. Тому проблема, що виникла на одному рівні, може бути найкращим чином вирішена шляхом зміни стратегії або практики іншого рівня. Суперечності між рівнями підприємства можуть так само виникати, як і між підрозділами одного рівня. Такі суперечності найчастіше виникають внаслідок недостатньої обізнаності про наслідки дій даного рівня або підрозділу для інших рівнів або підрозділів. Для того, щоб планувати ефективно, подібні протиріччя повинні бути усунені. Це можливо тільки шляхом координації та інтеграції в плануванні [4, с. 93].

Принцип безперервності планування обумовлений тим, що виробничі процеси на підприємстві не повинні зупинятися, а постійно змінювати один одного. Окрім цього можливість виникнення змін на підприємстві в результаті досягнення попередніх цілей, встановлення нових цілей, зміни можливостей підприємства, невизначеність зовнішнього середовища та імовірність виникнення непередбачуваних змін у ньому спонукають до усвідомлення важливості безперервності планування. Цей принцип можна реалізувати за допомогою формування системи планів, що дасть змогу досягнути безперервної заміни одних розроблених планів іншими і охопити усі види виробничо-господарської діяльності планами для конкретних часових періодів [4, с. 94].

Принцип гнучкості тісно пов'язаний із принципом безперервності та передбачає можливість коригування планів. Це означає, що плани не є раз і назавжди даними, стабільними, а мають відображати зміни, що виникають у внутрішньому і зовнішньому середовищі діяльності підприємства. Для реалізації цього принципу плани повинні бути складені так, щоб можна було вносити корективи відповідно до непередбачуваних обставин, які можуть виникнути в майбутньому під час їхньої практичної реалізації. Принцип точності означає, що плани повинні враховувати усю доступну для підприємства інформацію про умови внутрішнього і зовнішнього середовища його діяльності. Плани, розроблені для різних часових періодів, мають бути конкретними і детальними на стільки, на скільки дозволяє рівень невизначеності ринкових умов господарювання [4, с. 95].

Принцип участі означає активну участь персоналу в процесі планування. Реалізація цього принципу на практиці дає змогу кожному працівникові брати участь у процесі планування діяльності підприємства і перетворювати плани підприємства на плани окремого працівника, поліпшити комунікацію між персоналом і досягнути оперативного обміну інформацією всередині підприємства, викликати довіру до планування і знизити опір до впровадження

запланованих змін, створити командний дух і зацікавленість працівників у власній роботі та успіху підприємства [4, с. 96].

Усі вищенаведені принципи є важливими для застосування впродовж усього процесу планування діяльності підприємства, який передбачає таку послідовність етапів [7, с. 429]: визначення загальної мети планування; постановка і дослідження проблеми; встановлення конкретних деталізованих цілей; пошук альтернатив із усіх можливих варіантів; прогнозування майбутнього розвитку подій; оцінювання запропонованих альтернатив; прийняття планового рішення; проектування реалізації планування; контроль за виконанням планів [7, с. 430].

Однак, кожен етап процесу планування характеризується певними особливостями, що спонукають до виділення тих принципів, дотримання яких має першочергове значення на конкретному етапі. Для підвищення ефективності планування необхідно враховувати сутність і особливості цих принципів щодо доцільності їхнього застосування на різних етапах процесу планування діяльності підприємства [5, с. 92].

Визначення загальної мети планування вкрай потрібно і має передувати усій іншій діяльності, пов'язаній із плануванням. Встановлення загальних орієнтирів та цілей повинно бути основою для вибору форм планування, методів розробки планів, критеріїв при прийнятті рішень і контролі за їхнім виконанням. Тому, принципи необхідності, цілеспрямованості та первинності невід'ємні для цього етапу [3, с. 88].

Етап, на якому здійснюється постановка і дослідження проблеми, передбачає проведення аналізу ситуації, що склалася на момент розроблення планів і формулювання бачення кінцевої ситуації, що має бути досягнута в результаті реалізації планів. Для цього необхідно дотримання принципів: єдності – при всебічному дослідженні поточної ситуації та узгодженні з метою майбутньої діяльності підприємства; точності та достовірності - при обробці наявної доступної інформації про стан внутрішнього і зовнішнього середовища

підприємства; участі – при відборі персоналу, задіяного до виявлення і дослідження проблем.

На етапі встановлення конкретних деталізованих цілей, які повинні бути досягнуті протягом планового періоду, виникає потреба у першочерговому врахуванні таких принципів: єдності й цілеспрямованості – при забезпеченні злагодженої роботи у напрямку досягнення цілей, точності й достовірності – при визначенні кількісних і якісних параметрів встановлених цілей, реальності й адаптивності – при забезпеченні досяжності планових цілей і максимальної пристосованості до умов середовища діяльності підприємства [3, с. 89].

Пошук альтернатив із усіх можливих варіантів передбачає виявлення найкращих шляхів досягнення планових цілей і розроблення відповідних заходів, чого можна досягнути за допомогою таких принципів: безперервності – при дослідженні процесів і змін, що постійно відбуваються у середовищі діяльності підприємства; участі – при залученні усіх компетентних працівників; адаптивності – при пошуку рішень, найбільш пристосованих до умов функціонування підприємства [2, с. 102].

На етапі прогнозування майбутнього розвитку подій існує потреба у дотриманні загальноекономічних принципів: первинності та реальності – при розрахунку прогнозних показників відповідно до планових цілей і очікуваних імовірних змін у середовищі діяльності підприємства, науковості – для врахування об'єктивних законів розвитку, оптимальності – при виборі найкращих прогнозних показників із усіх можливих альтернатив відповідно до визначених критеріїв оптимізації [10].

Наступним важливим елементом методології планування є методи планування. Класифікацію основних методів планування за різними ознаками подано у табл. 1.3.

Залежно від рівня структуризації планових проблем і ринкової позиції підприємства застосовують різні принципи визначення кінцевого і проміжних значень планових показників. При вирішенні неструктурованих і слабо

структурованих проблем використовують експертні (оцінні) чи евристичні методи.

Таблиця 1.3

Класифікація методів планування на підприємстві

Ознаки класифікації	Методи планування	Бланк І.О.,	Бурик А. Ф.	Володькіна М. В.	Доберчак Н. І.	Костецька Н.І	Поддєрьогін, А. М.	Сословський В.Г.	Ситник Г.В.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Спосіб розрахунку показників	Статистичний	+		+	+					
	Нормативний	+	+	+	+	+	+	+	+	
	Чинниковий		+				+		+	
	Статистичний					+	+			
Вихідна позиція для розробки плану	Ресурсний		+	+			+		+	
	Цільовий		+	+			+		+	
Принципи визначення планових показників	Якісні:									
	- експертно-оцінний			+						
	- евристичний		+	+						
	Кількісні:									
	-екстраполярний			+			+	+		+
	-інтерполяльний			+			+	+		+
Узгодженість потреб і ресурсів	Балансовий	+	+	+	+	+	+	+	+	
	Матричний			+		+	+		+	
Варіантність розроблюваних планів	Одноваріантний			+			+		+	
	Поліваріантний (розрахунково-аналітичний)		+	+			+	+	+	
	Економіко-математичної оптимізації		+	+		+	+	+	+	
Форма подання планових показників	Табличний			+			+		+	
	Лінійно-графічний			+			+		+	
	Логіко-структурний (сітьовий)			+			+		+	

*Джерело: розроблено автором на основі [2, с. 147; 3, с. 56; 7, с. 54; 13 с. 231; 18, с. 145; 19, с. 94; 27, с. 94; 35, с. 221; 43; 40, с. 122]

Вони ґрунтуються на використанні непрямої і неповної інформації, досвіду спеціалістів-експертів. При розв'язанні добре структурованих

проблем, що мають більш-менш чіткі кількісні характеристики, використовують методи екстраполяції та інтерполяції. Ці методи використовуються або при сильному та стабільному становищі підприємства на ринку, або при монопольному становищі, коли відсутні загрози з боку конкурентів і підприємство впевнене в тому, що розвиток в майбутньому здійснюватиметься із збереженням тенденцій, які склались у минулому. При методі екстраполяції проміжні та кінцеві (на кінець планового періоду) значення планових показників визначаються на основі динаміки цих показників у минулому, припускаючи, що темпи і пропорції, досягнуті на момент розроблення плану, будуть збережені у майбутньому. Принципово протилежним є інтерполяційний метод, за допомогою якого підприємство встановлює ціль для досягнення в майбутньому і, виходячи, з неї визначає тривалість планового періоду та проміжні планові показники. Тобто, на відміну від наступального руху при екстраполяції інтерполяційний метод передбачає зворотний рух – від встановленої мети та відповідного кінцевого значення планових показників із обчисленням проміжних величин [10, с. 110-112].

Для визначення ступеня обґрунтованості показників застосовуються спеціальні методи планування. Пробно-статистичний метод передбачає використання фактичних статистичних даних за попередні роки, середніх величин при встановленні планових показників [2, с. 546].

Найбільш точним і поширеним є нормативний метод планування, сутність якого полягає в тому, що планові показники розраховуються на основі прогресивних норм використання ресурсів із урахуванням їх змін у результаті впровадження організаційно-технічних заходів у плановому періоді [5, с. 94].

При оптимізації планових рішень враховуються два аспекти вибору інвестиційних та фінансових варіантів: при визначених ресурсах – отримати найкращий результат їхнього використання; при визначеному результаті – мінімізувати розмір витрат ресурсів. Оптимальний варіант вибирають на

підставі ухваленого критерію вибору: мінімум граничних витрат; максимум прибутку; максимум прибутку на одну гривню інвестованого капіталу; максимум швидкості обороту капіталу; мінімум фінансових витрат, тобто мінімум фінансового ризику; інші критерії [4, с. 122].

Сутність і зміст розрахунково-аналітичного методу: на підставі отриманої чи нормованої величини показника (рентабельності, ліквідності, платоспроможності, кредитоспроможності тощо), який приймається за базовий, та індексів зміни його в плановому періоді розраховується планова величина цього показника (рис. 1.1).

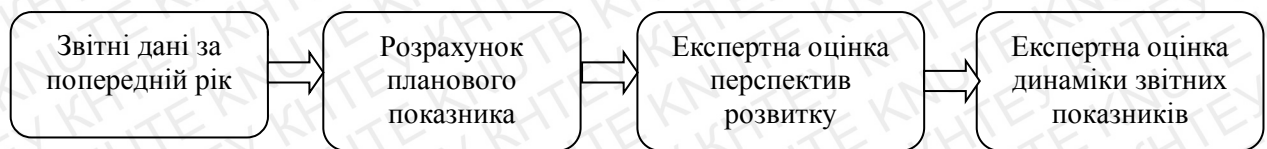

Рис. 1.1. Алгоритм розрахунку планового показника за допомогою розрахунково-аналітичного методу

*Джерело: розроблено автором на основі [2, с. 201]

Баланси на підприємстві розробляються для різних видів ресурсів (матеріальних, фінансових, трудових). Матричний метод планування розвиває балансовий метод і являє собою побудову моделей взаємозв'язків між виробничими підрозділами та показниками. Основною перевагою балансового і матричного методу є те, що їх застосування сприяє усуненню і, головне, запобіганню диспропорцій і встановленню ефективних пропорцій. Програмно-цільовий метод включає такі підходи: оцінка і вибір проблем, для вирішення яких будуть розроблятися програми; формування та оптимізація програм; визначення необхідних ресурсів та їх розподіл між елементами програм; організація системи управління програмою та забезпечення організаційної взаємодії; координація і контроль робіт за програмами. Мережевий (сітьовий) метод планування і управління застосовується при плануванні складних систем та управління ними. Цей метод використовують при проведенні комплексу взаємопов'язаних робіт. Впровадження цього методу планування та

управління здійснюється поетапно, із застосуванням інформаційних технологій та програмного забезпечення. Мета впровадження даного мережевого методу – підвищення керованості системи планування та управління підприємством.

На думку автора, метод техніко-економічних розрахунків передбачає розробку цілісної системи показників розвитку техніки та економіки підприємства в їх єдності і взаємозв'язку як за місцем так і за часом дії. В процесі розробки планових показників за даним методом обґрунтовуються оптимальні обсяги виробництва на основі врахування взаємодії попиту і пропозиції, обираються необхідні виробничі ресурси, встановлюються раціональні норми їх використання, визначаються кінцеві фінансово-економічні показники.

Важливо відмітити, що сучасна методологічна база планування показників діяльності підприємств формується в рамках розвитку ряду сучасних концепцій бюджетування (рис. 1.2) [3, с. 89].

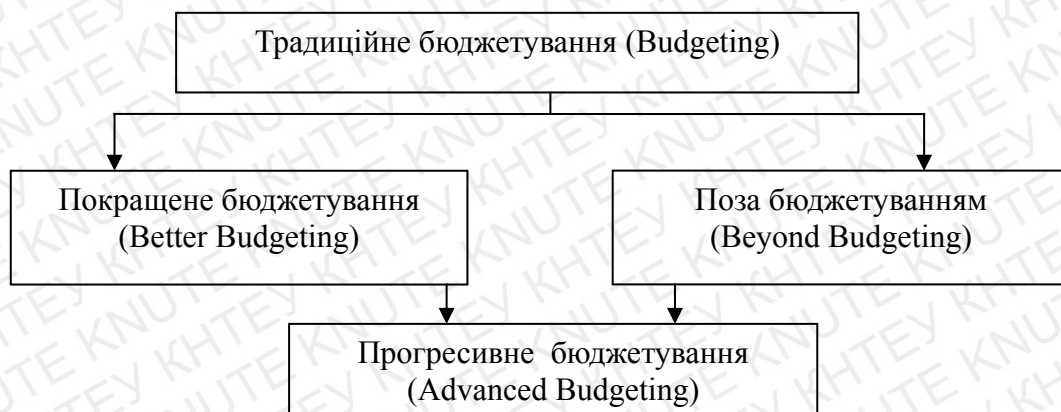

Рис. 1.2. Сучасні концепції систем бюджетування як основа методологічного базису планування діяльності підприємства

*Джерело: складено автором за даними [4, с. 122; 7, с. 84]

Простежуються дві основні тенденції, що свідчать про бажання усунути проблеми, які виникають за традиційного підходу до планування та бюджетування. Це концепція покращеного бюджетування та система управління поза бюджетуванням.

Концепція покращеного бюджетування є еволюційною. Основна мета в рамках цього підходу – підвищення ефективності за рахунок деталізації планування та прогнозування [3, с. 91]. До цієї концепції належить зокрема методологія процесно-орієнтованого бюджетування (Activity – based Budgeting), спрямована на вивчення видів діяльності та їх зв'язку з досягненням стратегічних цілей. Вона дозволяє використовувати бюджетування як управлінський інструмент, призначений для створення вартості для партнерів (контрагентів) підприємства та одночасно для максимізації економічної ефективності проведення зовнішньоекономічних операцій. Згідно з цією концепцією, найбільшу увагу слід звертати не на категорії доходів від здійснення окремих напрямків діяльності, а на бізнес-процеси [6].

Мета концепції поза бюджетуванням – більш ефективне управління зовнішньоекономічними операціями, але без бюджетів, оскільки вони з інструменту керування доходами перетворились на угоду із заданими результатами роботи. Їх місце зайняли такі інструменти, як збалансована система показників, процесний облік, ковзкі прогнози, безперервне планування [5, с. 96].

Концепція прогресивного бюджетування передбачає підхід, спрямований на зниження в середньостроковому плані значення прогнозних показників доходів від окремих напрямків (або товарних категорій) діяльності за одночасного та помітного підвищення якості планування і скорочення ресурсів на процесу планування.

На нашу думку, слабким місцем традиційного прогнозування обсягів реалізації є припущення щодо можливості передбачення і достовірної оцінки розвитку навколишнього середовища і, таким чином, можливості скласти точні плани з інформації, яка надходить до управлінців.

З метою удосконалення процесу планування на підприємстві керівництву варто формулювати загальні цілі стратегії діяльності, в якій визначаються місія підприємства, основні довготермінові цілі і завдання, генеральна програма дій,

а також розподіл пріоритетів і ресурсів для досягнення глобальних цілей [3, с. 102].

Визначення конкретних цілей на заданий термін здійснюється і відображається у поточних планах, у яких пов'язуються усі напрями діяльності підприємства і робота всіх функціональних підрозділів на поточний фінансовий рік. Так, у процесі цього планування керівництво розробляє цілі і доводить їх до структурних підрозділів підприємства. Цей процес є потужним механізмом координації підприємницької діяльності, тому що вказує підрозділам підприємства, до чого вони повинні прямувати і яких цілей досягнути за визначений термін часу [7, с. 422].

Важливим напрямком здійснення ефективного планування є контроль за досягненням поставлених цілей шляхом зіставлення планових показників з фактичними. Система контролю на підприємстві необхідна, за допомогою неї здійснюватися постійний моніторинг виконання основних показників діяльності підприємства. Вона повинна реактивно реагувати на негативні відхилення цих показників і оперативно надавати інформацію керівництву, яке за допомогою різних засобів та інструментів негайно вплине на ситуацію, що склалась [7, с. 422].

Таким чином, під методикою планування слід розуміти багатогранну сукупність різноманітних принципів та аналітичних прийомів, які використовуються для визначення основних параметрів розвитку підприємства у плановому періоді. Методика планування характеризує склад застосовуваних тим чи іншим підприємством методів, способів, прийомів обґрунтування конкретних планових показників, а також структуру і порядок розробки плану. Методологія планування передбачає використання ряд принципів, до яких відносяться необхідність, точність, первинність, науковість, цілеспрямованість, реальність, оптимальність, системність, ефективність. Для здійснення планування використовуються різні методи, які безпосередньо виступають аналітичними інструментами в системі управління підприємством. На думку автора, удосконалення методів планування має базуватися на використанні

сучасних інформаційних технологій та можливостях автоматизації планово-економічних розрахунків. Для підвищення результативності процесу планування на підприємстві топ-менеджменту доцільно формулювати загальні цілі стратегії діяльності, в якій визначаються місія підприємства, основні довготермінові цілі і завдання, генеральна програма дій, а також розподіл пріоритетів і ресурсів для досягнення глобальних цілей. Також удосконалення планування варто забезпечувати за рахунок автоматизації розрахункових процедур. Для цього варто використовувати сучасні програмні продукти, які являють собою пакети статистичного аналізу і прогнозування (Stata, Statistica, EVA, MathLab, тощо).

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА СТОВ «НАДІЯ»

2.1 Аналіз активів підприємства

Підприємство СТОВ «Надія» було створене у 2011 році. Воно спеціалізується на вирощуванні та експорті рослинних культур – пшениці, ячменю, кукурудзи тощо. Стратегія розвитку СТОВ «Надія» – створення високотехнологічного виробництва. Основними напрямками діяльності компанії є виробництво продукції рослинництва, виробництво цукру, надання елеваторних послуг. Діяльність підприємства орієнтована на клієнта, а також на великих операторів в сегменті B2B.

Для проведення аналізу активів підприємства скористаємося його фінансової звітністю за 2017-2019 рр (Додатки А, Б та В). Фінансовий звіт за 2019 рік є бухгалтерським прогнозом. В табл. 2.1 наведено загальні показники динаміки обсягу активів підприємства.

Таблиця 2.1

Динаміка складу та структури активів СТОВ «Надія» за 2017-2019 роки, тис.грн

Показник	Станом на дату:			Абсолютне відхилення, тис.грн		Темп приросту, %	
	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	2018 / 2017	2019 / 2018	2018 / 2017	2019 / 2018
Необоротні активи, тис.грн.	6458	16368	15853	9910	-515	153,5	-3,1
Оборотні активи, тис.грн.	4101	2783	7260	-1318	4477	-32,1	160,9
Активи разом, тис.грн	10559	19151	23113	8592	3962	81,4	20,7

Обсяги активів на підприємстві впродовж 2017-го року мали тенденцію до зростання на 8592 тис.грн або на 81,4% (табл. 2.1). На підприємстві СТОВ «Надія» активи за період з 2018-2019 рр. збільшилися на 3962 тис.грн або на

20,7% , в тому числі за 2018-2019 роки зростання оборотних активів складало 4477 тис.грн або 20,7%.

Зростання обсягу активів СТОВ «Надія» зумовлено нарощуванням операційної діяльності, внаслідок чого відбувалося зростання обсягів фінансування основних засобів, запасів (паливно-мастильні матеріали, витратні матеріали) та формування дебіторської заборгованості покупців. Про це свідчать показники динаміки доходів, які наведено на рис. 2.1.

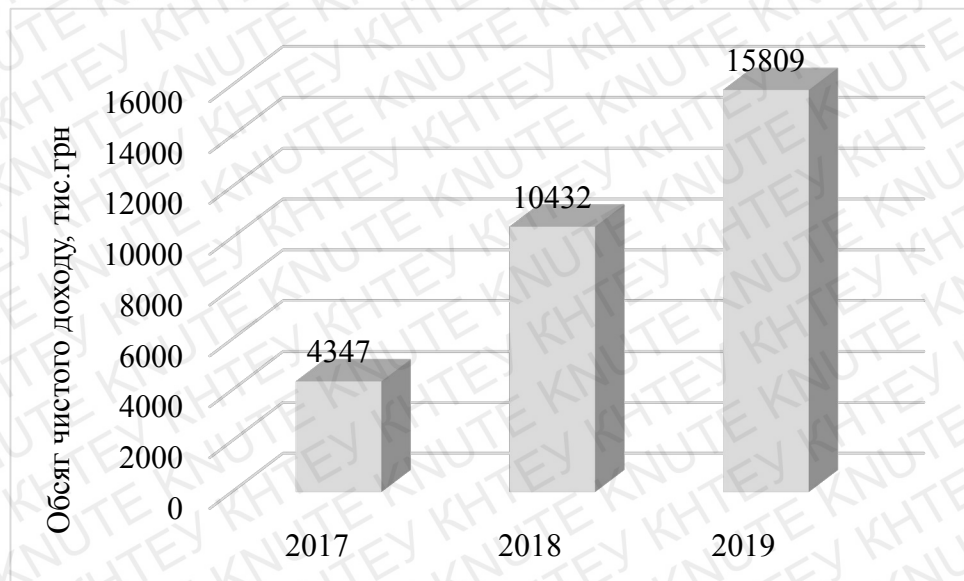

Рис. 2.1. Динаміка обсягу чистого доходу від реалізації сільськогосподарської продукції СТОВ «Надія» за 2017-2019 роки

Можемо стверджувати, що на підприємстві СТОВ «Надія» чистий дохід від реалізації був головним чинником зміни динаміки активів. За період з 2017-2019 рр. він збільшився на 263,7% (рис. 2.1), в тому числі за 2018-2019 роки зростання даного показника складало 139,9%. Такі стрімкі темпи зростання діяльності на підприємстві СТОВ «Надія» пояснюються тим, що воно відносно розширило обсяги своєї діяльності (збільшені угіддя під розорювання землі та випас худоби). Таким чином, можемо стверджувати, що зростання обсягу доходів підприємства було головним чинником, який стимулював розширення матеріально-технічної бази. Динаміку загальної структури активів у розрізі необоротних та оборотних активів наведено на рис. 2.2.

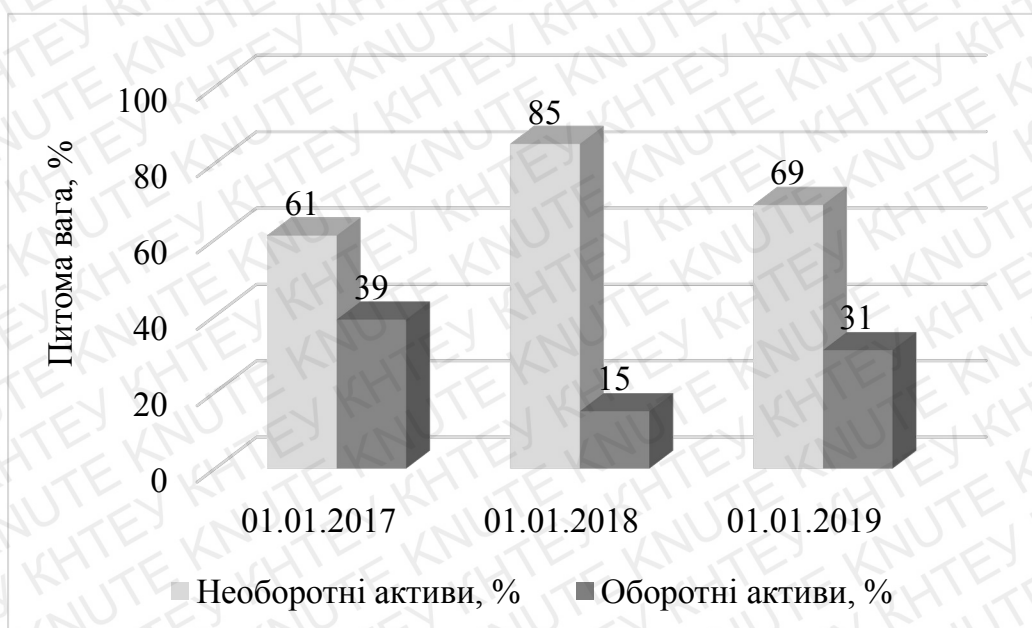

Рис. 2.2. Динаміка структури активів СТОВ «Надія» за 2017-2019 роки, %

Як свідчать дані рис. 2.2, в структурі активів підприємства домінувала частка необоротних активів, що властиве сільськогосподарським підприємствам. Однак, упродовж періоду дослідження відбулося поступове зниження питомої ваги необоротних активів з 85% (на кінець 2018 року) до 69% (на кінець 2019 року).

З метою більш глибокої характеристики динаміки обсягів активів проаналізуємо показники складу та структури оборотних та необоротних активів за їх елементами. Динаміку обсягу окремих складових елементів активів наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка обсягу оборотних та необоротних активів СТОВ «Надія» за 2017-2019 роки, тис.грн

Показник, тис.грн	Станом на дату:			Абсолютне відхилення, тис.грн		Темп приросту, %	
	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	2018 / 2017	2019 / 2018	2018 / 2017	2019 / 2018
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Необоротні активи, у т.ч.:</i>	<i>6458</i>	<i>16368</i>	<i>15853</i>	<i>9910</i>	<i>-515</i>	<i>153,4</i>	<i>-3,1</i>
- основні засоби	6362	16274	15737	9912	-538	155,8	-3,3

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
- незавершені капітальні інвестиції	83	82	100	-1	18	-1,6	21,8
- інші складові необоротних активів	13	12	16	-1	5	-10,9	40,9
<i>Оборотні активи, у т.ч.:</i>	<i>4101</i>	<i>2783</i>	<i>7260</i>	<i>-1318</i>	<i>4477</i>	<i>-32,1</i>	<i>160,9</i>
- запаси	404	1199	3834	795	2635	196,5	219,8
- дебіторська заборгованість покупців	612	1406	3254	794	1849	129,9	131,5
- інші складові оборотних активів	3085	178	172	-2907	-6	-94,2	-3,5
Активи разом, тис.грн	10559	19151	23113	8592	3962	81,4	20,7

На основі даних табл. 2.2 можемо зробити висновки про те, що обсяги необоротних активів мали позитивну динаміку в частині основних засобів продовж 2018-го року, однак у 2019 р. спостерігалось їх зниження на 515 тис.грн або на 3,1%. Оборотні активи мали тенденцію до зниження упродовж 2018-го р. на 1318 тис.грн переважно за рахунок зменшення інших складових оборотних активів. У 2019 р. можна було спостерігати зростання запасів на 2635 тис.грн та дебіторської заборгованості покупців на 1849 тис.грн.

Деталізовану структуру необоротних та оборотних активів по відношенню до загального підсумку балансу підприємства наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Динаміка деталізованої структури оборотних та необоротних активів
СТОВ «Надія» за 2017-2019 роки, %**

Показник, %	Станом на дату:			Абсолютне відхилення, %	
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	2018 / 2017	2019 / 2018
1	2	3	4	5	6
<i>Необоротні активи, у т.ч.:</i>	<i>61,2</i>	<i>85,5</i>	<i>68,6</i>	<i>24,3</i>	<i>-16,9</i>
- основні засоби	60,3	85,0	68,1	24,7	-16,9
- незавершені капітальні інвестиції	0,8	0,4	0,4	-0,4	0,0
- інші необоротні активи	0,1	0,1	0,1	-0,1	0,0
<i>Оборотні активи, у т.ч.:</i>	<i>38,8</i>	<i>14,5</i>	<i>31,4</i>	<i>-24,3</i>	<i>16,9</i>
- запаси	3,8	6,3	16,6	2,4	10,3

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6
- дебіторська заборгованість покупців	5,8	7,3	14,1	1,5	6,7
- інші оборотні активи	29,2	0,9	0,7	-28,3	-0,2
Активи разом, тис.грн	100,0	100,0	100,0	-	-

Як свідчать дані табл. 2.5, в цілому в структурі активів підприємства СТОВ «Надія» переважає частка необоротних активів. У 2019 році співвідношення необоротних та оборотних активів становило 68,6% : 31,4%. Тобто, 68,6% інвестованого у діяльність підприємства капіталу було профінансовано у формування матеріально-технічної бази підприємства. Частка основних засобів у структурі активів підприємства становила у 2019 році 68,1% (табл. 2.3). 31,4% капіталу було профінансовано у формування запасів (16,6%), дебіторської заборгованості покупців (14,1%).

Розрахуємо показники ефективності формування та використання оборотних активів за моделлю «Дюпона» (табл. 2.4)

Таблиця 2.4

Оцінка впливу оборотності та рентабельності реалізації на рентабельність оборотних активів (Модель Дюпона) СТОВ «Надія» у 2017-2019 рр.

Показники	Умовні позначення	Роки			Абсолютне відхилення, (+/-)	
		2017	2018	2019	2017-2018	2018-2019
1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід, тис.грн	ЧД	3 661	8 551	12 944	4890,3	4392,8
Чистий прибуток, тис.грн	ЧП	-484	247	6	730,6	-240,9
Середньорічний обсяг оборотних активів, тис.грн	ОА	2 674	3 442	5 021	767,7	1579,7
Рентабельність реалізації	$P_p = \text{ЧП} / \text{ЧД}$	-0,13	0,03	0,0004	0,16	-0,03
Рентабельність оборотних активів	$P_{oa} = K_o * P_p$	-0,1810	0,0716	0,0011	0,25	-0,07

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7
Зміна рентабельності оборотних активів за рахунок, %:						
- оборотності	$(K_{O_1} * P_{P_0} - K_{O_0} * P_{P_0}) \times 100\%$	-	-	-	0,15	0
- рентабельності реалізації	$(K_{O_1} * P_{P_1} - K_{O_1} * P_{P_0}) \times 100\%$	-	-	-	0,10	-0,07

У табл. 2.4 наведено показники оцінки факторного впливу коефіцієнта оборотності оборотних активів та рентабельності реалізації на результуючий показник рентабельності оборотних активів.

Як свідчать дані табл. 2.4, у 2017-2018 році рентабельність оборотних активів зросла на 0,25 пункти, в тому числі за рахунок зміни оборотності рентабельність оборотних активів зросла на 0,15 пункти. Зміна рентабельності реалізації вплинула на зростання рентабельності оборотних активів на 0,10 пунктів. У 2018-2019 році рентабельність оборотних активів знизилася на 0,07 пунктів переважно за рахунок зниження рентабельності реалізації на 0,03 пункти.

Таким чином, можна сказати, що обсяги активів на підприємстві впродовж 2017-го року мали тенденцію до зростання на 8592 тис.грн або на 81,4%. На підприємстві СТОВ «Надія» активи за період з 2018-2019 рр. збільшилися на 3962 тис.грн або на 20,7%, в тому числі за 2018-2019 роки зростання оборотних активів складало 4477 тис.грн або 20,7%. Обсяги необоротних активів мали позитивну динаміку в частині основних засобів продовж 2018-го року, однак у 2019 р. спостерігалася їх зниження на 515 тис.грн або на 3,1%. Оборотні активи мали тенденцію до зниження упродовж 2018-го р. на 1318 тис.грн переважно за рахунок зменшення інших складових оборотних активів. У 2019 р. можна було спостерігати зростання запасів на 2635 тис.грн та дебіторської заборгованості покупців на 1849 тис.грн.

2.2 Аналіз капіталу підприємства

Для аналізу капіталу підприємства СТОВ «Надія» скористаємося даними фінансової звітності. Варто спочатку охарактеризувати загальні тенденції в динаміці суми капіталу підприємства, зміну якої за 2017-2019 рр. подано у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Динаміка складу та структури капіталу СТОВ «Надія» за 2017-2019 роки,

тис.грн

Показник, тис.грн	Станом на дату:			Абсолютне відхилення, тис.грн		Темп приросту, %	
	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	2018 / 2017	2019 / 2018	2018 / 2017	2019 / 2018
Власний капітал	1068	7857	7886	6789	29	635,9	0,4
Позиковий капітал	9492	11294	15227	1802	3933	19,0	34,8
Капітал усього	10559	19151	23113	8592	3962	81,4	20,7

Обсяги капіталу на підприємстві впродовж 2017-го року мали тенденцію до зростання на 8592 тис.грн або на 81,4% (табл. 2.5). На підприємстві СТОВ «Надія» обсяг власного капіталу за період з 2017-2018 рр. збільшився на 6789 тис.грн або на 635,9%, а за 2018-2019 рр. – на 29 тис.грн або на 0,4%. У 2018-2019 рр. відбулося зростання позикового капіталу на 3933 тис.грн або на 34,8%, що в цілому визначило динаміку до загального збільшення обсягу капіталу в цьому періоді на 3962 тис.грн або на 20,7%. Зростання обсягу капіталу СТОВ «Надія» спричинене збільшення обсягів діяльності (чистого доходу), внаслідок чого відбувалося зростання обсягів фінансування основних засобів, запасів (паливно-мастильні матеріали, витратні матеріали) та формування дебіторської заборгованості покупців.

Однак, загальний аналіз динаміки обсягів капіталу не дає можливість визначити, за рахунок яких коштів (власних чи позикових) відбувалось зростання обсягів фінансування активів підприємства. Тому варто проаналізувати динаміку складу та структури капіталу за його окремими складовими.

Динаміку загальної структури капіталу у розрізі власного та позикового наведено на рис. 2.3.

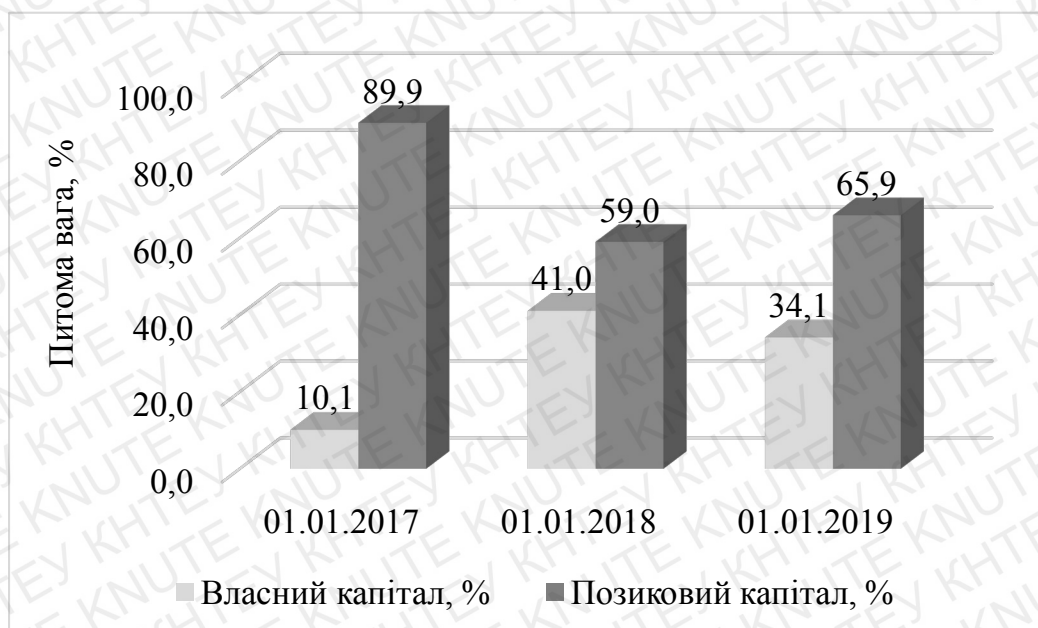

Рис. 2.3. Динаміка структури капіталу СТОВ «Надія» за 2017-2019 роки, %

Як свідчать дані рис. 2.3, в структурі капіталу підприємства домінувала частка позикового капіталу, що характеризує політику фінансування активів як агресивну, що пов'язана з активним залученням позикових джерел фінансування. Однак, упродовж періоду дослідження відбулося поступове зниження питомої ваги необоротних активів з 89,9% (на кінець 2017 року) до 65,9% (на кінець 2019 року).

З метою більш глибокої характеристики динаміки обсягів капіталу проаналізуємо показники складу та структури власного та позикового капіталу за його елементами. Динаміку обсягу окремих складових елементів капіталу наведено у табл. 2.6.

На основі даних табл. 2.6 можемо зробити висновки про те, що обсяги власного капіталу мали позитивну динаміку в частині зростання зареєстрованого капіталу продовж 2018-го року – збільшення на 6300 тис.грн (за рахунок поповнення статутного капіталу одним з власників), однак у 2019 р. змін у зареєстрованому капіталі на спостерігалось.

Таблиця 2.6

Динаміка обсягу власного та позикового капіталу СТОВ «Надія» за 2017-2019 роки, тис.грн

Показник, тис.грн	Дата			Абсолютне відхилення, тис.грн		Темп приросту, %	
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	2018 / 2017	2019 / 2018	2018 / 2017	2019 / 2018
<i>Власний капітал, у т.ч.:</i>	1068	7857	7886	6789	29	635,9	0,4
Зареєстрований (пайовий) капітал	3200	9500	9500	6300	0	196,9	0,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-1866	-1619	-1614	247	6	-13,2	-0,3
Неоплачений капітал	-267	-24	-	243	-	-91,1	-
<i>Довгострокові зобов'язання і забезпечення, у т.ч.:</i>	9320	10820	14485	1500	3665	16,1	33,9
Довгострокові кредити банків	6500	8000	13555	1500	5555	23,1	69,4
Інші довгострокові зобов'язання	2820	2820	930	0	-1890	0,0	-67,0
<i>Поточні зобов'язання і забезпечення, у т.ч.:</i>	172	474	742	302	268	176,0	56,5
товари, роботи, послуги	95	365	338	270	-27	285,7	-7,4
розрахунками з бюджетом	5	9	12	4	3	78,8	33,3
розрахунками зі страхування	12	25	35	13	10	111,0	40,2
розрахунками з оплати праці	27	55	73	27	18	100,0	32,8
Поточні забезпечення	33	20	144	-13	124	-38,8	618,0
<i>Капітал усього</i>	10559	19151	23113	8592	3962	81,4	20,7

Довгострокові зобов'язання і забезпечення мали тенденцію до зростання упродовж 2018-го р. на 3665 тис.грн переважно за рахунок зростання довгострокових кредитів банку. У 2018 р. можна було спостерігати зростання довгострокових кредитів банку на 15000 тис.грн, а у 2019 році – на 5555 тис.грн. Підприємство отримало фінансування під програму допомоги сільськогосподарським підприємствам в АТ «Ощадбанк». В складі поточних зобов'язань та забезпечень можна було спостерігати зростання кредиторської заборгованості перед постачальниками товарів, робіт та послуг на 270 тис.грн у 2018 році, однак у 2019 році помітним було її скорочення на 27 тис.грн.

Деталізовану структуру окремих складових капіталу по відношенню до загального підсумку балансу підприємства наведено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Динаміка деталізованої структури капіталу підприємства СТОВ «Надія» за 2017-2019 роки, %

Показник, %	Станом на дату:			Абсолютне відхилення, %	
	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2019	2018 / 2017	2019 / 2018
<i>Власний капітал, у т.ч.:</i>	10,1	41,0	34,1	30,9	-6,9
Зареєстрований (пайовий) капітал	30,3	49,6	41,1	19,3	-8,5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-17,7	-8,5	-7,0	9,2	1,5
Неоплачений капітал	-2,5	-0,1	-	2,4	-
<i>Довгострокові зобов'язання і забезпечення, у т.ч.:</i>	88,3	56,5	62,7	-31,8	6,2
Довгострокові кредити банків	61,6	41,8	58,6	-19,8	16,9
Інші довгострокові зобов'язання	26,7	14,7	4,0	-12,0	-10,7
<i>Поточні зобов'язання і забезпечення, у т.ч.:</i>	1,6	2,5	3,2	0,8	0,7
товари, роботи, послуги	0,9	1,9	1,5	1,0	-0,4
розрахунками з бюджетом	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
розрахунками зі страхування	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0
розрахунками з оплати праці	0,3	0,3	0,3	0,0	0,0
Поточні забезпечення	0,3	0,1	0,6	-0,2	0,5
<i>Капітал усього</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>

Як свідчать дані табл. 2.7, в цілому в структурі капіталу підприємства СТОВ «Надія» переважає частка довгострокових зобов'язань та забезпечень. У 2019 році співвідношення власного капіталу, довгострокових зобов'язань та забезпечень та пооточних зобов'язань та забезпечень та оборотних активів становило 34,1:62,7:3,2. Тобто, 62,7% від загального обсягу джерел фінансування є довгостроковими фінансовими ресурсами.

Динаміка зміни капіталу підприємства СТОВ «Надія» дає можливість зробити висновки про поступове зростання обсягу фінансування діяльності. Це також пов'язано зі зростанням обсягів чистого доходу від реалізації, який

виражає збільшення масштабів роботи підприємства на ринку сільськогосподарської продукції. Характеризуючи тенденції в динаміці обсягу капіталу СТОВ «Надія», варто розглянути його залежність від обсягами чистого доходу. Тому варто проаналізувати співвідношення приросту чистого доходу від реалізації та обсягів власного і позикового капіталу.

У табл. 2.8 наведено показники співвідношення приросту обсягів чистого доходу та власного і позикового капіталу підприємства.

Таблиця 2.8

Динаміка співвідношення приросту складових елементів капіталу та чистого доходу від реалізації СТОВ «Надія» за 2017-2019 роки

Показник	Роки			Абсолютне відхилення, тис.грн		Темп приросту, %	
	2017	2018	2019	2018 / 2017	2019 / 2018	2018 / 2017	2019 / 2018
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації, тис.грн	3661	8551	12944	4890	4393	133,6	51,4
Власний капітал (середньорічне значення), тис.грн	223	4462	7872	4239	3409	1902,4	76,4
Позиковий капітал (середньорічне значення), тис.грн	7280	10393	13260	3113	2867	42,8	27,6
Сумарний капітал (середньорічне значення), тис.грн	7502	14855	21132	7353	6277	98,0	42,3
Співвідношення приросту чистого доходу та сумарного капіталу, пунктів	-	1,18	1,06	-	-0,12	-	-9,8

Продовження табл. 2.8

1	2	3	4	5	6	7	8
Співвідношення приросту чистого доходу та власного капіталу, пунктів	-	0,12	0,86	-	0,74	-	635,6
Співвідношення приросту чистого доходу та	-	1,64	1,19	-	-0,45	-	-27,5

позикового капіталу, пунктів							
---------------------------------	--	--	--	--	--	--	--

Як можемо бачити з табл. 2.8, у 2018 році значення рівня співвідношення приросту чистого доходу та сумарного капіталу складало 1,18 пункти, тобто це означає, що 1 грн. сумарного капіталу підприємства давала можливість отримати 1,18 грн. чистого доходу. У 2019 році значення показника співвідношення приросту чистого доходу та сумарного капіталу зменшилось до 1,06 пункти та свідчило про зниження продуктивності його використання.

У 2018 році значення рівня співвідношення приросту чистого доходу та власного капіталу складало 0,12 пункти, тобто це означає, що 1 грн. сумарного капіталу підприємства давала можливість отримати 0,12 грн. чистого доходу. У 2019 році значення показника співвідношення приросту чистого доходу та власного капіталу зросло до 0,86 пункти та свідчило про зростання продуктивності використання власних фінансових ресурсів.

Впродовж 2019 року значення рівня співвідношення приросту чистого доходу та позикового капіталу складало 1,64 пункти, тобто це означає, що 1 грн. позикового капіталу підприємства давала можливість отримати 1,64 грн. чистого доходу. У 2019 році значення показника співвідношення приросту чистого доходу та позикового капіталу скоротилося до 1,19 пункти та свідчило про зменшення продуктивності використання власних фінансових ресурсів.

Аналогічним чином варто розглянути показники співвідношення приросту валового прибутку та обсягів власного і позикового капіталу (табл 2.9).

Таблиця 2.9

Динаміка співвідношення приросту складових елементів капіталу та валового прибутку СТОВ «Надія» за 2017-2019 роки

Показник	Роки			Абсолютне відхилення, тис.грн		Темп приросту, %	
	2017	2018	2019	2018 / 2017	2019 / 2018	2018 / 2017	2019 / 2018
1	2	3	4	5	6	7	8
Валовий прибуток,	915	2211	2994	1296	783	141,7	35,4

тис.грн							
Власний капітал (середньорічне значення), тис.грн	223	4462	7872	4239	3409	1902,4	76,4
Позиковий капітал (середньорічне значення), тис.грн	7280	10393	13260	3113	2867	42,8	27,6
Сумарний капітал (середньорічне значення), тис.грн	7502	14855	21132	7353	6277	98,0	42,3
Співвідношення приросту чистого доходу та сумарного капіталу, пунктів	-	1,22	0,95	-	-0,27	-	-22,0
Співвідношення приросту чистого доходу та власного капіталу, пунктів	-	0,12	0,77	-	0,65	-	535,9
Співвідношення приросту чистого доходу та позикового капіталу, пунктів	-	1,69	1,06	-	-0,63	-	-37,3

Як можемо бачити з табл. 2.9, у 2018 році значення рівня співвідношення приросту валового прибутку та сумарного капіталу складало 1,22 пункти, тобто це означає, що 1 грн. сумарного капіталу підприємства давала можливість отримати 1,22 грн. валового прибутку. У 2019 році значення показника співвідношення приросту валового прибутку та сумарного капіталу зменшилось до 0,95 пункти та свідчило про зниження валової прибутковості його використання.

У 2018 році значення рівня співвідношення приросту валового прибутку та власного капіталу складало 0,12 пункти, тобто це означає, що 1 грн. сумарного капіталу підприємства давала можливість отримати 0,12 грн. валового прибутку. У 2019 році значення показника співвідношення приросту валового прибутку та власного капіталу зросло до 0,77 пункти та свідчило про зростання валової прибутковості використання власних фінансових ресурсів.

Впродовж 2019 року значення рівня співвідношення приросту валового прибутку та позикового капіталу складало 1,69 пункти, тобто це означає, що 1 грн. позикового капіталу підприємства давала можливість отримати 1,69 грн. валового прибутку. У 2019 році значення показника співвідношення приросту валового прибутку та позикового капіталу скоротилося до 1,06 пункти та свідчило про зменшення валової прибутковості використання власних фінансових ресурсів.

Отже, обсяги капіталу на підприємстві впродовж 2017-го року мали тенденцію до зростання на 8592 тис.грн або на 81,4% (табл. 2.5). На підприємстві СТОВ «Надія» обсяг власного капіталу за період з 2017-2018 рр. збільшився на 6789 тис.грн або на 635,9%, а за 2018-2019 рр. – на 29 тис.грн або на 0,4%. У 2018-2019 рр. відбулося зростання позикового капіталу на 3933 тис.грн або на 34,8%, що в цілому визначило динаміку до загального збільшення обсягу капіталу в цьому періоді на 3962 тис.грн або на 20,7%. Зростання обсягу капіталу СТОВ «Надія» спричинене збільшення обсягів діяльності (чистого доходу), внаслідок чого відбувалося зростання обсягів фінансування основних засобів, запасів (паливно-мастильні матеріали, витратні матеріали) та формування дебіторської заборгованості покупців. У структурі капіталу підприємства СТОВ «Надія» переважає частка довгострокових зобов'язань та забезпечень. У 2019 році співвідношення власного капіталу, довгострокових зобов'язань та забезпечень та пооточних зобов'язань та забезпечень та оборотних активів становило 34,1:62,7:3,2. Тобто, 62,7% від загального обсягу джерел фінансування є довгостроковими фінансовими ресурсами.

2.3 Аналіз фінансового стану підприємства СТОВ «Надія»

Першим кроком в аналізі фінансового стану СТОВ «Надія» є оцінка оптимальності співвідношення власного та позикового капіталу. Тому дослідимо динаміку коефіцієнта фінансової автономії (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Динаміка показників фінансової стійкості СТОВ «Надія» в 2017-2019 рр.

Показник	Станом на дату			Абсолютне відхилення, (+/-)		Темп приросту, %	
	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	2018 / 2017	2019 / 2018	2018 / 2017	2019 / 2018
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт фінансової автономії	0,05	0,31	0,37	0,2605	0,0657	558,54	21,39
Коефіцієнт фінансової заборгованості	0,95	0,69	0,63	-0,2605	-0,0657	-27,33	-9,48
Коефіцієнт фінансової залежності	21,44	3,26	2,68	-18,184	-0,5736	-84,81	-17,62

Єдиного підходу щодо кількісного визначення фінансової стійкості підприємства не існує. Найкращим способом оцінки є аналіз взаємозв'язків між активом та пасивом балансу, тобто прослідкувати напрями використання коштів. Так значення показника становить 0,05; 0,31 та 0,37 у 2017-2019 роках. Хоча в 2017 -2018 роках характерна тенденція до зростання даного показника. В 2018 -2019 роках даний показник зріс на 0,065, а в 2017 - 2018 роках - на 0,260. Значення даного показника є доволі високим, що свідчить про значну фінансову стійкість, стабільність та незалежність від підприємств кредиторів.

Оберненим коефіцієнту фінансової автономії є коефіцієнт фінансової залежності. Даний показник характеризує частку залучених засобів в загальній сумі засобів фінансування. На підприємстві СТОВ «Надія» спостерігається така динаміка наведеного показника. В 2017 році він склав 0,95; в 2018 – 0,69, а в 2019 – 0,63. таким чином спостерігається зниження показника протягом 2017 - 2018 років на 0,260 в динаміці сприяє зниженню частки

позикових коштів у фінансуванні підприємства, а як наслідок, зростання рівня фінансової незалежності., та його зростання в 2018-2019 роках на 0,065 або на 9,48% по відношенню до попереднього періоду.

Коефіцієнт заборгованості показує співвідношення залучених засобів та власного капіталу. Даний показник дає найбільш загальну оцінку фінансової стійкості. На досліджуваному підприємстві даний показник має таку динаміку: в 2017 - 2018 роках зниження на 18,18; в 2018 -2019 роках характерна тенденція до зниження і зміна становить 0,57. Зниження показника в динаміці свідчить про зниження залежності підприємства від зовнішніх інвесторів та кредиторів, тобто зниження фінансової стійкості. Для коефіцієнта покриття боргу характерна висхідна тенденція, тобто в 2017 -2018 роках зростання показника на 0,39, а в 2018 -2019 роках зростання на 0,15. Така тенденція свідчить про зростання платоспроможності підприємства по залученим позиковим ресурсам.

Платоспроможність характеризує здатність підприємства вчасно розрахуватись за своїми зобов'язаннями. Основними ознаками платоспроможності є наявність коштів на розрахунковому рахунку, достатніх для розрахунків за кредиторською заборгованістю, яка вимагає негайного погашення, а також відсутність прострочених боргів.

В табл. 2.11 наведено показники платоспроможності досліджуваного підприємства за останні три роки.

Таблиця 2.11

Динаміка коефіцієнтів платоспроможності СТОВ «Надія» в 2017- 2019 роках

Показник	Станом на дату			Абсолютне відхилення, (+/-)		Темп приросту, %	
	31.12. 2017	31.12. 2018	31.12. 2019	2018 / 2017	2019 / 2018	2018 / 2017	2019 / 2018
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт абсолютної	17,735	0,004	0,001	-17,732	-0,002	-100,0	-62,4

ліквідності							
Коефіцієнт проміжної ліквідності	21,540	2,980	4,390	-18,560	1,410	-86,2	47,3
Коефіцієнт загального покриття	23,900	5,870	9,790	-18,030	3,920	-75,4	66,8

Динаміка показників платоспроможності підприємства свідчить, що в цілому поточні зобов'язання не є значними і обсягу оборотних активів підприємства цілком достатньо для їх покриття. Значення коефіцієнтів проміжної ліквідності та загального покриття відповідають рекомендованим вимогам (мінімально допустиме значення: 1,5 – для коефіцієнту проміжного покриття та 2,0 – для коефіцієнту загального покриття).

Наступним кроком в оцінці фінансового стану підприємства є оцінка оборотності капіталу та окремих його складових, яка наведена в табл. 2.12. Формування оборотності позикового капіталу визначається рядом взаємопов'язаних показників: період обороту, коефіцієнт оборотності та інші. Показники оборотності складових елементів позикового капіталу для СТОВ «Надія» мають вагомe значення для забезпечення стабільної фінансової рівноваги. Швидкість оборотності позикового капіталу безпосередній вплив на фінансову стійкість підприємства.

Таблиця 2.12

Динаміка показників оборотності позикового капіталу СТОВ «Надія» в 2017-2019 роках

Показник	Роки			Абсолютне відхилення (+/-)		Темп приросту, %	
	2017	2018	2019	2018 / 2017	2019 / 2018	2018 / 2017	2019 / 2018
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Кредитовіддача</i>	0.6	0.7	0.7	0.1	0.1	22.2	7.5
<i>Кредитомісткість</i>	1.8	1.4	1.3	-0.3	-0.1	-18.1	-7.0
<i>Період обороту, дні</i>							
Позикового капіталу	611.2	363.6	306.1	-247.6	-57.5	-40.5	-15.8
Довгострокового позикового капіталу	596.8	352.4	292.1	-244.5	-60.2	-41.0	-17.1
Короткострокового позикового капіталу	14.4	11.3	14.0	-3.2	2.7	-21.9	24.3
Довгострокових банківських кредитів	402.2	253.7	248.8	-148.5	-4.8	-36.9	-1.9
Короткострокових банківських кредитів	0.0	0.0	1.6	0.0	1.6	-	-
<i>Коефіцієнт оборотності (рази обороту):</i>							
Позикового капіталу	0.6	1.0	1.2	0.4	0.2	68.1	18.8
Довгострокового позикового капіталу	0.6	1.0	1.2	0.4	0.2	69.4	20.6
Короткострокового позикового капіталу	25.3	32.3	26.0	7.1	-6.3	28.0	-19.5
Довгострокових банківських кредитів	0.9	1.4	1.5	0.5	0.0	58.5	1.9

Показник оборотності позикового капіталу має позитивну тенденцію в 2018 - 2019 роках, тобто спостерігається його зростання на 0,1, а це означає, що в цьому періоді підприємство отримало на кожен гривню позикового капіталу на 0,1 грн. більше доходу, в 2017 – 2018 роках наведений показник залишився незмінним. В динаміці кредитомісткості спостерігається обернена тенденція до кредитовіддачі, так як він є оберненим до першого.

Щодо показника кредитовіддачі, то слід відмітити, що даний показник не перевищує нормативне значення даного показника на СТОВ «Надія» за 2019 рік. Отже це говорить про те, що дохідність позикових ресурсів має тенденцію до зростання на підприємстві.

Одним з етапів аналізу ефективності використання позикових ресурсів є аналіз їх рентабельності. Рентабельність позикового капіталу значно за 2017 рік перевищує рентабельність власного капіталу.

Розглянемо більш детально дану ситуацію (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

**Динаміка показників рентабельності власного та позикового капіталу
СТОВ «Надія» в 2017-2019 роках**

№	Показники	Роки			Абсолютний приріст	
		2017	2018	2019	2018. до 2017 р.	2019 р. до 2018 р.
1	Чистий прибуток, тис.грн	-484	247	6	731	-241
2	Власний капітал (середньорічне значення), тис.грн	223	4462	7872	4239	3409
3	Позиковий капітал (середньорічне значення), тис.грн	7280	10393	13260	3113	2867
4	Капітал, тис.грн	7502	14855	21132	7353	6277
5	Показники рентабельності					
6	Рентабельність капіталу	-6,45	1,66	0,03	8,11	-1,63
7	Рентабельність власного капіталу	-	5,52	0,07	222,76	-5,45
8	Рентабельність поточного капіталу	-6,65	2,37	0,04	9,02	-2,33

Рентабельність позикового капіталу має різку тенденцію до зростання з 6,65% в 2017 році до 2,37% в 2018 році. А це означає, що в 2018 році на 100 гривень позикового капіталу припадало лише 237 грн. чистого прибутку підприємства. Ситуація погіршилася в період з 2018 по 2019 рік., де рентабельність позикового капіталу знизилась до 2,33%, а отже підприємство зі 100 грн. залученого позикового капіталу отримувало 0,04 грн чистого прибутку.

Використання підприємством залучених фінансових ресурсів спричиняє необхідність їх обслуговування, тобто сплати відсотків за користування. Чим швидше вивільняються позикові кошти, вкладені підприємством у різні

складові активів, тим швидше повертається кредитору основна сума боргу та відсотки, пов'язані з його використанням. Тому одним із важливих етапів управління фінансовим забезпеченням СТОВ «Надія» є оцінка ефективності його використання.

Таким чином, значення показника фінансової автономії становило 0,05; 0,31 та 0,37 у 2017-2019 роках. у 2017 -2018 роках була характерною тенденція до зростання даного показника. В 2018 -2019 роках даний показник зріс на 0,065, а в 2017 -2018 роках - на 0,260. Значення даного показника є доволі високим, що свідчить про значну фінансову стійкість, стабільність та незалежність від підприємств кредиторів. Коефіцієнт заборгованості має таку динаміку: в 2017 - 2018 роках зниження на 18,18; в 2018 -2019 роках характерна тенденція до зниження і зміна становить 0,57. Зниження показника в динаміці свідчить про зниження залежності підприємства від зовнішніх інвесторів та кредиторів, тобто зниження фінансової стійкості. Динаміка показників платоспроможності підприємства свідчить, що в цілому поточні зобов'язання не є значними і обсягу оборотних активів підприємства цілком достатньо для їх покриття. Значення коефіцієнтів проміжної ліквідності та загального покриття відповідають рекомендованим вимогам (мінімально допустиме значення: 1,5 –для коефіцієнту проміжного покриття та 2,0 – для коефіцієнту загального покриття). Рентабельність позикового капіталу має різку тенденцію до зростання з 6,65% в 2017 році до 2,37% в 2018 році.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ПОТОЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА СТОВ «НАДІЯ»

Удосконалення процесу поточного планування фінансової діяльності підприємства СТОВ «Надія» визначається в значній мірі можливістю наслідування кращих практик у сфері фінансового управління. Тому досить актуальним є огляд особливостей міжнародного досвіду формування процесу формування поточного планування фінансової діяльності підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу.

Поліпшення фінансового управління можливе за умови розширення можливостей для українських суб'єктів господарювання отримання кредитів за рахунок зниження вартості банківських кредитів і спрощення процедури їх отримання, та покращення фінансово-економічного стану підприємств, яке має супроводжуватися державною підтримкою розвитку підприємницької діяльності через надання різного роду пільг і гарантій, а також створення фінансової інфраструктури для такого розвитку. Що стосується внутрішніх заходів на підприємстві, які сприятимуть підвищенню ефективності управління фінансовими ресурсами, то можна виділити розробку якісно нових підходів до організації роботи фінансових служб саме у сфері фінансування; сконцентрованість фінансових служб на пошуку можливих внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інвестиційних проектів, операційної діяльності та способів їх найбільш «сприятливого» залучення;

Можна виділити наступні шляхи удосконалення процесу поточного планування фінансової діяльності на підприємстві:

- зміна поглядів керівництва компаній на роль бюджетування і усвідомлення необхідності пошуку нових підходів в оптимізації існуючої системи бюджетування;

- відступ від організації бюджетування на основі електронних таблиць і перехід до повної автоматизації даного процесу.

Вирішальним чинником, який здатний змусити підприємства удосконалити свій процес бюджетування та прогнозування, може стати побоювання втратити ринок на користь конкурентів, які вже впровадили відповідні сучасні засоби і в результаті створюють набагато більш точні бюджети і прогнози. Підприємства схильні до змін, якщо вони розглядають бюджетування як частину всеосяжного плану з розширення бізнесу, що піклується про ефективність своєї діяльності, а також, якщо вони реально бачать, як удосконалення бюджетування сприяє зростанню прибутковості. Головний сенс бюджетування зводиться до підвищення фінансово-економічної ефективності і фінансової стійкості підприємства шляхом координації зусиль всіх підрозділів на досягнення кінцевого, кількісно визначеного результату. У зв'язку з цим в останній час значно зріс інтерес до автоматизованих систем, які представляють досить великі можливості. Автоматизація системи бюджетування дозволить чітко й формалізовано визначити основні чинники, що характеризують результати діяльності, їх деталізацію для кожного рівня управління та конкретні завдання для керівників структурних підрозділів, що забезпечують їх виконання.

Автоматизація процесу бюджетування, зможе забезпечити кращу координацію господарської діяльності, підвищити керованість і адаптивність підприємств, до змін у внутрішньому та зовнішньому бізнес - середовищі. Вона здатна знизити можливість зловживань і помилок в системі планування, забезпечити взаємозв'язок різних аспектів господарської діяльності, сформувавши єдине бачення планів підприємства і виникають у процесі їх здійснення проблем, забезпечити більш відповідальний підхід фахівців до прийняття рішень і кращу мотивацію їх діяльності. Для постановки системи бюджетування необхідним елементом є наявність на підприємстві основних внутрішніх регламентуючих організаційно-розпорядчих документів і формалізованих процесів управління (правил, опис процедур тощо).

Необхідність регламентації викликана тим, що формування інформації про виробництво як би повторює хід самого виробничого процесу і визначено рухом матеріальних ресурсів за стадіями технологічного процесу і наростанням трудових витрат у міру обробки вихідних матеріалів. Організаційна структура підприємства фактично забезпечує узгодженість окремих видів господарської діяльності підприємства по виконанню основних завдань і цілей. Тому організаційна і виробнича структура підприємства, його внутрішньогосподарський механізм є базисом при реформуванні планування та впровадження автоматизованого бюджетування. Переваги автоматизації системи бюджетування полягають у наступному:

- значно підвищується якість роботи з реалізації стратегії, так як стратегічні цілі формалізовані і доведені до кожного структурного підрозділу.

- з'являється можливість більш об'єктивної оцінки внеску кожного центру фінансової відповідальності за рахунок обґрунтованості планів та стимулювання їх чіткого виконання.

- автоматизована система бюджетування забезпечує здійснення оцінки ефективності розроблених заходів протягом всього управлінського циклу бюджетування. Таким чином, вжиті заходи дозволять у майбутньому підприємству досягати стратегічні цілі. Крім цього, було б доцільним залучення незалежних фахівців як консультантів при виборі системи, що враховує специфіку діяльності кожного підприємства. Отже, при ігноруванні вищевказаних аспектів напрям здійснення процесу бюджетування може зміститися.

Також на основі наведеної вище інформації можемо побудувати узагальнену схему руху звітних документів в процесі побудови системи бюджетування за центрами фінансової відповідальності (ЦФО) (рис. 3.1).

Відповідно до наведеної узагальненої схеми, інформаційні потоки мають специфічний характер. Спочатку мають формуватися первинні управлінські дані у виробничому та комерційному підрозділах підприємства. Надалі

відбувається передавання інформації у бухгалтерію підприємства, та паралельно економісту. Бухгалтерія обробляє отриману інформацію, заносить її в реєстри обліку та передає її фінансовому контролеру. Фінансовий контролер, в свою чергу, отримує інформаційний пакет, що містить основні облікові дані стосовно обсягів активів та капіталу, доходів та витрат, відображених і сформованих відповідно до правил бухгалтерського обліку.

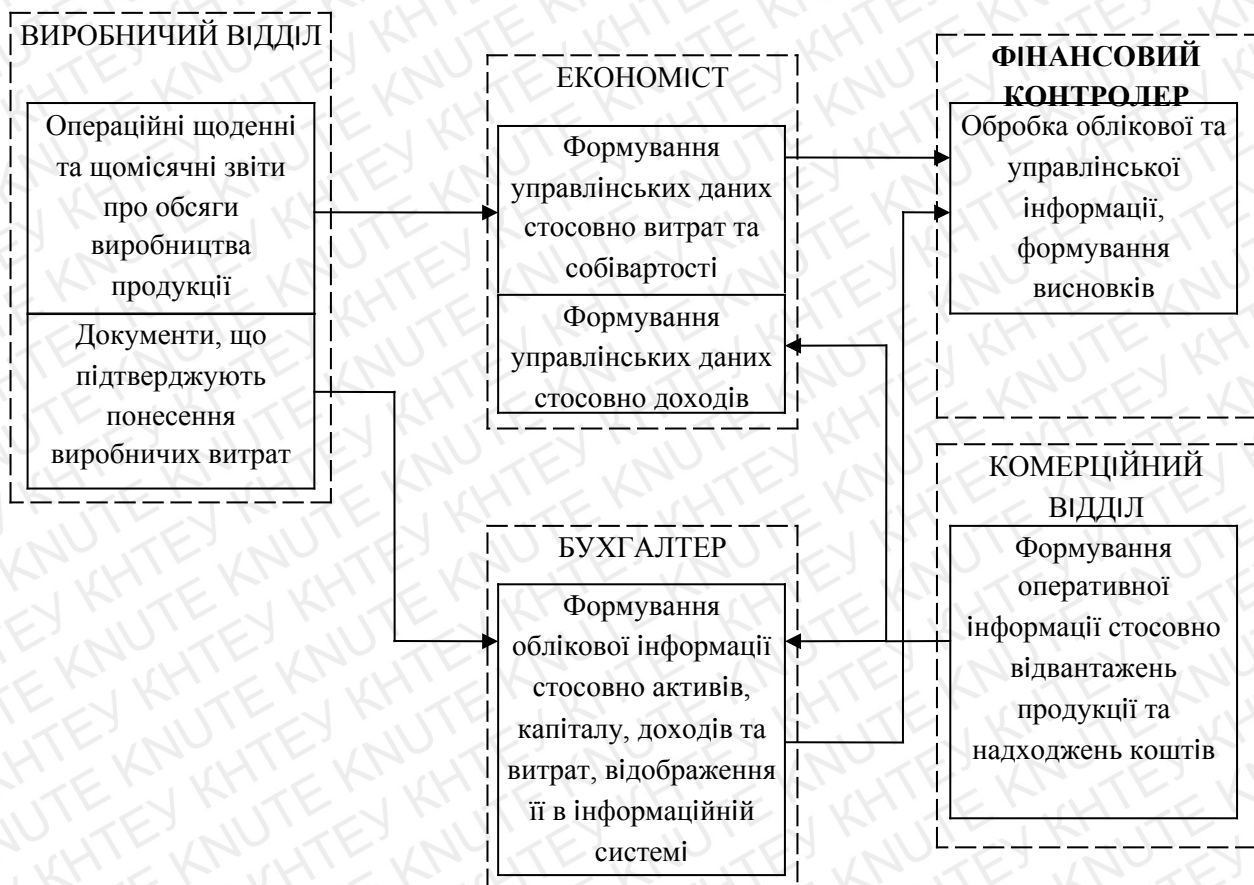

Рис. 3.1. Узагальнена схема взаємодії центрів фінансової відповідальності на СТОВ «Надія»

Економіст має обробляти первинну та бухгалтерську інформацію, а також здійснювати ведення управлінського обліку за напрямками формування доходів, активів, капіталу та витрат. Сформовані дані економістом мають передаватися фінансовому контролеру.

На основі отриманих даних фінансовий контролер вже може заносити відповідну інформацію в свої спеціальні форми, формувати на основі отриманих результатів висновки та пропозиції і передавати їх керівництву.

Фінансовий контролер в модулі «Контролінг» до 12.00 щодня має отримувати всі проведені дані за минулий день. На підставі заповнених даних зі сторони всіх служб, фінансовий контролер формує в автоматичному режимі звіти, що містять показники, які запропоновані в пункті 3.1 роботи. Також, для можливості розрахунку наведених показників, фінансовий контролер власноручно має вводити наступну інформацію:

- планові показники в базу 1С для можливості автоматичного розрахунку відхилень (план-факт), планові показники беруться з бюджету;
- дані стосовно відсоткових ставок та коефіцієнти дисконтування.

Таким чином, згідно описаної схеми фінансовий контролер на кожен день матиме змогу здійснювати формування повного аналітичного пакету даних. Отримані дані разом з аналітичними коментарями він подає на розгляд керівництву підприємства, яке в свою чергу здійснює прийняття відповідних управлінських рішень. Також проведемо оцінювання ефекту від впровадження системи бюджетування операційної діяльності на досліджуваному підприємстві. Для визначення планового розміру витрат по впровадженню заходів удосконалення поточного планування фінансової діяльності використано інформацію підприємства, а також результати особистих досліджень. Зведений бюджет витрат на формування системи бюджетування операційної діяльності наведено у табл. 3.1.

Таким чином, вартість заходів з впровадження системи бюджетування операційної діяльності з урахуванням його автоматизації складає 384 тис.грн. Надалі для прогнозування можливих доходів, витрат та фінансових результатів підприємства скористаємося фінансовою звітністю, а також даними.

Таблиця 3.1

**Зведений бюджет витрат на заходи удосконалення поточного
планування фінансової діяльності операційної діяльності**

№	Витрати за окремими заходами	Період фінансування витрат					Бюджет витрат, тис.грн
		Січень 2020	Лютий 2020	Березень 2020	Квітень 2020	Травень 2020	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Формування концепції створення системи бюджетування	35	0	0	0	0	35
1.1	Проведення бізнес-аналізу	25					25
1.2	Формування проекту впровадження системи бюджетування	10					10
2	Розробка та впровадження окремих напрямків системи бюджетування	0	17	12	0	0	29
2.1	Формування проектної групи	-					0
2.2	Формування фінансової структури підприємства		5				5
2.3	Формування системи інформаційного забезпечення бюджетування		12	12			24
2.4	Економічна оцінка впроваджуваних заходів	0	50	260	210	120	640
3	Автоматизація системи бюджетування	0	25	130	105	60	320
3.1	Формування технічного завдання		25	25			50
3.2	Впровадження додаткового інформаційного забезпечення			105	105		210
3.3	Запуск системи в роботу					60	60
	РАЗОМ	35	42	142	105	60	384

Таким чином, на 2020 рік передбачено бюджет витрат на реалізацію заходів удосконалення поточного планування фінансової діяльності операційної діяльності в обсязі 384 тис.грн.

Планування фінансових показників форми 2 на 2020 р. з урахуванням заходів з впровадження системи бюджетування та без них здійснено на основі наступних положень:

- планування доходу та витрат здійснено виходячи з наявних тенденцій та очікуваного обсягу можливого зростання ринку;

- інші показники неопераційної діяльності взято на рівні останнього звітного періоду.

Спочатку спрогнозуємо обсяги чистого доходу, як ключового базисного показника для розрахунку решти фінансових параметрів. Для прогнозування скористаємося економіко-статистичним та факторно-аналітичним методом. Результати розрахунків наведено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Прогноз чистого доходу на 2020 рік (економіко-статистичним та факторно-аналітичним методом)

Показники	Умовні позначення	Фактичний період			Прогноз 2020
		2017	2018	2019	
Чистий дохід, тис.грн	ВР,	3660,8	8551,1	12943,9	-
Чисельність працівників, осіб	Ч	29	31	32	33
Середньорічний темп зростання виручки, пунктів	$T_{вр} = (ВР_{2019}/ВР_{2018})(1/4)$	1,88	-	-	-
Середньорічний темп зростання чисельності працівників, пунктів	$T_{ч} = (Ч_{2019}/Ч_{2018})(1/2)$	1,05	-	-	-
Коефіцієнт еластичності зміни виручки до зміни чисельності персоналу	$K_e = T_{вр} / T_{ч}$	1,79	-	-	-
Прогнозний темп росту чисельності персоналу	$T_{чпр}$	1,03	-	-	-
Прогноз чистого доходу:	-	-	-	-	-
- економіко-статистичним методом	$ЧД_{пр1} = ЧД_{2019} * T_{вр}$	-	-	-	24339,4
- факторно-аналітичним методом	$ЧД_{пр1} = ЧД_{2019} * T_{чпр} * K_e$	-	-	-	23894,5
Зважений прогноз	$ЧД_{2020} = ЧД_{пр1} * 0,5 + ЧД_{пр2} * 0,5$	-	-	-	24116,9

Таким чином, відповідно до результатів планування економіко-статистичним та факторно-аналітичним методами встановлено, що у 2020 році прогнозується зростання обсягу діяльності підприємства до 24116,9 тис.грн.

Для прогнозування показників Звіту про фінансові результати доцільно скористатися методом визначення середньорічних темпів приросту показників, а також розрахунку їх середнього рівня у доходах.

Вихідні дані для прогнозування наведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Вихідні дані для прогнозування Звіту про фінансові результати на 2020 рік

Показники	Умовні позначення	Фактичний період		
		2017	2018	2019
Інші операційні доходи, тис.грн	ІОД	30,1	3,4	3,9
Рівень інших операційних доходів до виручки, пунктів	$R_{\text{вв}} = \sum \text{ІОД} / \sum \text{ВР}$ за 2017-2019 роки	0,001487	-	-
Інші операційні витрати, тис.грн	ІОВ	654,6	1	1,5
Рівень інших операційних витрат до виручки, пунктів	$P_{\text{ов}} = \sum \text{ІОВ} / \sum \text{ВР}$ за 2017-2019 роки	0,026	-	-
Собівартість, тис.грн	СВ	2746,1	6340,1	9949,8
Адміністративні витрати, тис.грн	АВ	116	233,2	344,9
Витрати на збут, тис.грн	ЗВ		196	612,8
Середній рівень собівартості у виручці за період 2017-2019 рр.	$R_{\text{вв}} = \sum \text{СВ} / \sum \text{ВР}$ за 2017-2019 роки	0,757	-	-
Середній рівень адміністративних витрат у виручці за період 2017-2019 рр.	$R_{\text{вв}} = \sum \text{АВ} / \sum \text{ВР}$ за 2017-2019 роки	0,028	-	-
Середній рівень адміністративних витрат у виручці за період 2017-2019 рр.	$R_{\text{вв}} = \sum \text{ЗВ} / \sum \text{ВР}$ за 2017-2019 роки	0,032	-	-

Таким чином, було визначено середні рівні витрат у доходах, які варто екстраполювати на 2020 рік. Надалі здійсимо прогнозування Звіту про фінансові результати на 2020 рік виходячи з даних табл. 3.2 та 3.3 та фінансової звітності. Результати розрахунків наведено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Прогноз фінансових результатів в СТОВ «Надія» на 2020 рік
(ретроспективний – без врахування заходів покращення фінансового
планування), тис.грн**

Стаття	Формула	Фактичне значення	Дані для прогнозування		Прогноз 2020
			Темп росту	Рівень у доходах	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	ЧД	12943,9	з табл. 3.2	-	24116,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	СВ	9949,8	з табл. 3.3	0,757	18249,9
Валовий: прибуток	ВП = ЧД - СВ	2994,1	-	-	5867,1
Інші операційні доходи	ІОД	3,9	з табл. 3.2	0,001487	35,9
Адміністративні витрати	АВ	344,9	з табл. 3.2	0,028	665,4
Витрати на збут	ЗВ	612,8	з табл. 3.2	0,032	775,4
Інші операційні витрати	ІОВ	1,5	з табл. 3.2	0,026	630,0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	ФРОП = ВП + ІОД - АВ - ЗВ - ІОВ	2038,8	-	-	3832,1
Дохід від участі в капіталі	Дк	0	на рівні 2019 р.		0,0
Інші фінансові доходи	Іфд	136,3	на рівні 2019 р.		136,3
Інші доходи	Ід	0	на рівні 2019 р.		0,0
Фінансові витрати	ФВ	2169,3	на рівні 2019 р.		2169,3
Втрати від участі в капіталі	Вучк	0	на рівні 2019 р.		0,0
Інші витрати	ІВ	0,2	на рівні 2019 р.		0,2
Фінансовий результат до оподаткування	Фрдоп = ФРОП + Дк + Іфд + Ід - ФВ - Вучк - ІВ	5,6	-	-	1798,9
Витрати (дохід) з податку на прибуток	Пп	0	18% від прибутку		323,8
Чистий фінансовий результат: прибуток	ЧП = Фрдоп - Пп	5,6	-	-	1475,1

Прогнозні результати, які було отримано у табл. 3.4, відображають лише ретроспективні зміни і не враховують можливості впровадження заходів, спрямованих на створення системи бюджетування операційної діяльності.

Надалі спрогнозуємо Звіт про фінансові результати на 2020 рік з урахуванням впровадження заходів з впровадження системи бюджетування.

Перспективний прогноз у врахуванням наведених заходів враховує, що обсяги доходів підприємства внаслідок їх реалізації мають зрости мінімум на 5%, не враховуючи наявний ретроспективний темп їх зміни. Зростання доходів буде забезпечене підвищенням рівня посилення контролю за виробництвом та збутом, стимулювання керівників відповідних ЦФВ до вчасного реагування на певні зміни у впливі різних чинників, які визначають можливість збільшення обсягів діяльності.

Також, впровадження заходів з удосконалення системи бюджетування дасть можливість скоротити поточні витрати (собівартість, адміністративні та збутові витрати) мінімум на 5% відповідно. Це пояснюється тим, що зросте ефективність витрачання коштів внаслідок наскрізного бюджетування усіх операційних процесів.

Таким чином, перспективний прогноз фінансових результатів СТОВ «Надія» на 2020 рік наведено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Перспективний (з врахуванням заходів) прогноз фінансових результатів в СТОВ «Надія» на 2020 рік, тис.грн

Стаття	Формула	Фактичне значення	Дані для прогнозування		Прогноз 2020
			Темп росту	Рівень у доходах	
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції	ЧД	12943,9	з табл. 3.4 * 1,05		25322,8
Собівартість реалізованої продукції	СВ	9949,8	0,95	0,757	18204,2
Валовий: прибуток	ВП = ЧД - СВ	2994,1	-	-	7118,5
Інші операційні доходи	ІОД	3,9	з табл. 3.3	0,001487	37,6
Адміністративні витрати	АВ	344,9	0,95	0,027592	663,8
Витрати на збут	ЗВ	612,8	0,95	0,032152	773,5
Інші операційні витрати	ІОВ	1,5	з табл. 3.3	0,026121	661,5

Продовження табл. 3.5

1	2	3	4	5	6
Фінансовий результат від операційної діяльності:	ФРОП = ВП + ІОД -	2038,8	-	-	5057,5

прибуток	AB - 3B - IOB				
Дохід від участі в капіталі	Дк	0	на рівні 2019 р.		0,0
Інші фінансові доходи	Іфд	136,3	на рівні 2019 р.		136,3
Інші доходи	Ід	0	на рівні 2019 р.		0,0
Фінансові витрати	ФВ	2169,3	на рівні 2019 р.		2169,3
Втрати від участі в капіталі	Вучк	0	на рівні 2019 р.		0,0
Інші витрати	ІВ	0,2	на рівні 2019 р.		0,2
Витрати на впровадження системи бюджетування	Вк	-	з табл. 3.1		384,0
Фінансовий результат до оподаткування	Фрдоп = ФРОП + Дк + Іфд + Ід - ФВ - Вучк - ІВ - Вк	5,6	-	-	2640,3
Витрати (дохід) з податку на прибуток	Пп	0	18% від прибутку		475,3
Чистий фінансовий результат: прибуток	ЧП = Фрдоп - Пп	5,6	-	-	2165,0

Отже, за результатами розрахунків перспективне прогнозне значення чистого прибутку у 2020 році складе 2165 тис.грн. Для визначення економічного ефекту від заходів з впровадження системи бюджетування необхідно знайти різницю між перспективним та ретроспективними результатами прогнозування.

Планові показники ефекту та ефективності роботи підприємства у 2020 році у порівнянні з їх фактичними значеннями наведено у табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Прогноз показників в ефективності роботи СТОВ «Наді я» на 2020 рік

Стаття	Прогноз ретроспективний	Прогноз перспективний (з урахуванням бюджетування)
	2020	2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн	24116,9	25322,8

Витрати операційної діяльності, тис.грн	20320,7	20302,9
Чистий фінансовий результат: прибуток, тис.грн	1475,1	2165,0
Економічний ефект впроваджуваних заходів, тис.грн	-	689,9
Рентабельність реалізації, %	6,1	8,5
Рентабельність витрат операційної діяльності, %	7,3	10,7

Таким чином, в результаті запропонованих заходів відбудеться плановий приріст показника чистого прибутку. У 2020 році економічний ефект від впровадження системи бюджетування становитиме 689,9 тис.грн.

Отже, у даному питанні було обгрунтовано напрямки зростання результативності системи поточного планування фінансової діяльності з урахуванням напрямків впровадження бюджетування. Автоматизація процесів поточного фінансового планування на базі 1С: Підприємство з використанням елементів фінансового контролінгу має забезпечити зростання ефективності поточного фінансового планування. Запропоновано удосконалену схему бюджетного процесу, відповідно до якої працівників фінансового відділу на кожен день матиме змогу здійснювати порівняння повного аналітичного пакету фактичних даних з плановими показниками. Бюджет реалізації заходів з автоматизації системи бюджетування з урахуванням удосконалення бізнес-процесів фінансового планування (розподіл окремих процедур між центрами фінансової відповідальності) складе 384 тис.грн. У 2020 році прогнозований економічний ефект від впровадження запропонованих заходів з удосконалення поточного фінансового планування складе 689,9 тис.грн.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Отже, за результатами проведеного дослідження можемо сформулювати такі висновки і пропозиції:

Під методикою планування слід розуміти багатогранну сукупність різноманітних принципів та аналітичних прийомів, які використовуються для визначення основних параметрів розвитку підприємства у плановому періоді. Методика планування характеризує склад застосовуваних тим чи іншим підприємством методів, способів, прийомів обґрунтування конкретних планових показників, а також структуру і порядок розробки плану. Методологія планування передбачає використання ряд принципів, до яких відносяться необхідність, точність, первинність, науковість, цілеспрямованість, реальність, оптимальність, системність, ефективність. Для здійснення планування використовуються різні методи, які безпосередньо виступають аналітичними інструментами в системі управління підприємством. На думку автора, удосконалення методів планування має базуватися на використанні сучасних інформаційних технологій та можливостях автоматизації планово-економічних розрахунків. Для підвищення результативності процесу планування на підприємстві топ-менеджменту доцільно формулювати загальні цілі стратегії діяльності, в якій визначаються місія підприємства, основні довготермінові цілі і завдання, генеральна програма дій, а також розподіл пріоритетів і ресурсів для досягнення глобальних цілей. Також удосконалення планування варто забезпечувати за рахунок автоматизації розрахункових процедур. Для цього варто використовувати сучасні програмні продукти, які являють собою пакети статистичного аналізу і прогнозування (Stata, Statistica. EVA, MathLab, тощо).

Обсяги активів на підприємстві впродовж 2017-го року мли тенденцію до зростання на 8592 тис.грн або на 81,4%. На підприємстві СТОВ «Надія» активи за період з 2018-2019 рр. збільшилися на 3962 тис.грн або на 20,7% , в тому числі за 2018-2019 роки зростання оборотних активів складало 4477 тис.грн або 20,7%. Обсяги необоротних активів мали позитивну динаміку в частині

основних засобів продовж 2018-го року, однак у 2019 р. спостерігалось їх зниження на 515 тис.грн або на 3,1%. Оборотні активи мали тенденцію до зниження упродовж 2018-го р. на 1318 тис.грн переважно за рахунок зменшення інших складових оборотних активів. У 2019 р. можна було спостерігати зростання запасів на 2635 тис.грн та дебіторської заборгованості покупців на 1849 тис.грн.

Обсяги капіталу на підприємстві впродовж 2017-го року мали тенденцію до зростання на 8592 тис.грн або на 81,4% (табл. 2.5). На підприємстві СТОВ «Надія» обсяг власного капіталу за період з 2017-2018 рр. збільшився на 6789 тис.грн або на 635,9%, а за 2018-2019 рр. – на 29 тис.грн або на 0,4%. У 2018-2019 рр. відбулося зростання позикового капіталу на 3933 тис.грн або на 34,8%, що в цілому визначило динаміку до загального збільшення обсягу капіталу в цьому періоді на 3962 тис.грн або на 20,7%. Зростання обсягу капіталу СТОВ «Надія» спричинене збільшення обсягів діяльності (чистого доходу), внаслідок чого відбувалося зростання обсягів фінансування основних засобів, запасів (паливно-мастильні матеріали, витратні матеріали) та формування дебіторської заборгованості покупців. У структурі капіталу підприємства СТОВ «Надія» переважає частка довгострокових зобов'язань та забезпечень. У 2019 році співвідношення власного капіталу, довгострокових зобов'язань та забезпечень та пооточних зобов'язань та забезпечень та оборотних активів становило 34,1:62,7:3,2. Тобто, 62,7% від загального обсягу джерел фінансування є довгостроковими фінансовими ресурсами.

Значення показника фінансової автономії становило 0,05; 0,31 та 0,37 у 2017-2019 роках. у 2017 -2018 роках була характерною тенденція до зростання даного показника. В 2018 -2019 роках даний показник зріс на 0,065, а в 2017 -2018 роках - на 0,260. Значення даного показника є доволі високим, що свідчить про значну фінансову стійкість, стабільність та незалежність від підприємств кредиторів. Коефіцієнт заборгованості має таку динаміку: в 2017 - 2018 роках зниження на 18,18; в 2018 -2019 роках

характерна тенденція до зниження і зміна становить 0,57. Зниження показника в динаміці свідчить про зниження залежності підприємства від зовнішніх інвесторів та кредиторів, тобто зниження фінансової стійкості. Динаміка показників платоспроможності підприємства свідчить, що в цілому поточні зобов'язання не є значними і обсягу оборотних активів підприємства цілком достатньо для їх покриття. Значення коефіцієнтів проміжної ліквідності та загального покриття відповідають рекомендованим вимогам (мінімально допустиме значення: 1,5 – для коефіцієнту проміжного покриття та 2,0 – для коефіцієнту загального покриття). Рентабельність позикового капіталу має різку тенденцію до зростання з 6,65% в 2017 році до 2,37% в 2018 році.

Було обгрунтовано напрямки зростання результативності системи поточного планування фінансової діяльності з урахуванням напрямків впровадження бюджетування. Автоматизація процесів поточного фінансового планування на базі 1С: Підприємство з використанням елементів фінансового контролінгу має забезпечити зростання ефективності поточного фінансового планування. Запропоновано удосконалену схему бюджетного процесу, відповідно до якої працівників фінансового відділу на кожен день матиме змогу здійснювати порівняння повного аналітичного пакету фактичних даних з плановими показниками. Бюджет реалізації заходів з автоматизації системи бюджетування з урахуванням удосконалення бізнес-процесів фінансового планування (розподіл окремих процедур між центрами фінансової відповідальності) складе 384 тис.грн. У 2020 році прогнозований економічний ефект від впровадження запропонованих заходів з удосконалення поточного фінансового планування складе 689,9 тис.грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архіпова О.В. Напрямки забезпечення конкурентних переваг підприємства на ринку / О.В. Архіпова // Вісник ТНЕУ, 2017. - №2. – С. 12-19
2. Бланк І.О. Управління фінансами підприємств / І. О. Бланк, Г. В. Ситник. – К. : КНЕУ, 2012. – 780 с.
3. Бенько В.Г. Напрямки оптимізації фінансового стану підприємства: / В.Г. Бенько // Економіка. Підприємництво. Право, 2015. - №4. – С. 32-36
4. Буряк А.В., та ін. Фінансове планування в системі управління розвитком підприємства / А.В. Буряк, І.В. Дем'яненко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України, 2018. - №200(3). - С. 155-160
5. Великий Ю. М. Теоретичні основи фінансового планування та прогнозування на підприємстві / Ю. М. Великий, О. В. Чвартацька // Ефективна економіка, 2019. - №11 – [електронний ресурс] – режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2019/3.pdf
6. Волківська Г.В. Економічний зміст продуктивності праці персоналу та резерви її підвищення на підприємстві / Г.В. Волківська // Вісник ЖДТЕУ, 2017. - Т2. - С. 335-339
7. Варченко М.І. Діагностика кризового стану підприємства / М.І. Варченко // Вісник ТНЕУ, 2017. - №2. – С. 55-59
8. Горбатенко Л.В. Фінансово-аналітичне забезпечення оцінки господарської діяльності підприємства / Л.В. Горбатенко // Економічні студії, 2014. - №3. – С. 43-48
9. Грішнова О.А., та ін. Механізм ефективного розвитку підприємства / О.А. Грішнова, О.В. Василик // Вісник Прикарпатського університету. Економіка. – 2013. – Вип. 6. – С. 22–27.
10. Данильченко В.О. Вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на ефективність фінансово-економічної діяльності підприємств гуртової торгівлі /

В.О. Данильченко // Актуальні проблеми економіки, 2018. - №1(127). – С. 133-143

11. Денисенко М. П. Економіка підприємства: пошук шляхів розвитку : посіб. / М. П. Денисенко. – К. : МАУП, 2017. – 80 с.

12. Довбня С.Б., та ін. Формування системи збалансованих показників промислового підприємства / А.С. Волошина, С.Б. Довбня // Економіка і суспільство, 2017. - №13. – С. 446-452

13. Єрмоленко О.А., Григоренко К.О. Фінансове планування в умовах невизначеності / О.А. Єрмоленко, К.О. Григоренко // Вісник економіки транспорту і промисловості, 2018. - №49. - С. 230-232.

14. Захарова А.А., та ін. Напрями підвищення продуктивності праці на підприємстві / А.А. Захарова, О.В. Долгальова // Збірник наукових праць ДонНАБА, 2017. - №4. - С. 382-388

15. Заярна Н. М. Роль збалансованої системи показників результативності діяльності в системі антикризового управління підприємством / Н. М. Заярна, С. С. Заник, М. Ю. Нечесанов // Молодий вчений. - 2017. - № 11. - С. 1159-1163

16. Капінос Г. І. Основні аспекти управління продуктивністю праці на промислових підприємствах України / Г. І. Капінос // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки, 2015. - № 2. - С. 268-273

17. Костенко Т.М. Інноваційні резерви підвищення продуктивності праці на вітчизняних підприємствах цукрової галузі / Т.М. Костенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2018. - №. - С.70-75

18. Костецька Н.І. Систематизація принципів планування діяльності підприємства / Н.І. Костецька // Причорноморські економічні студії, 2018. - №12. – С. 143-147

19. Костецька Н.І. Теоретичні основи планування діяльності підприємства / Н. І. Костецька // Сталий розвиток економіки. – 2018. – № 1(30). – С. 91–96.

20. Кривов'язюк І. В. Сутність та класифікаційні підходи до видової характеристики прибутку підприємства / І. В. Кривов'язюк, Р. М. Стрільчук //

Економічний форум. - 2018. - № 4. - С. 150-157. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2018_4_23.

21. Лисенко Т.І., та ін. Системний підхід до управління продуктивністю підприємства / Т.І. Лисенко, І.В. Усіченко // Економіка і суспільство, 2018. - №15. - С. 376-383

22. Лігоненко Л.О. Фінанси підприємства: [Підручник] / Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк та ін. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 491 с.

23. Ляшенко Г. П. Збалансована система показників – необхідний інструмент забезпечення конкурентоспроможності підприємства (на прикладі нафтовидобувного підприємства) / Г. П. Ляшенко, В. М. Дерев'яно // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). - 2016. - № 1. - С. 23-31.

24. Мазаракі А. А. Торговельне підприємство: стратегія, політика, конкурентоспроможність : монографія / А. А. Мазаракі, Д. М. Пшеслінський, І. В. Смолін. — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. — 384 с.

25. Мазур Д.В. Фінансове планування діяльності підприємства / Д.В. Мазур // Вісник Хмельницького національного університету, 2017. - № 6. - С. 55-59

26. Митяй О.В. Концепція механізму розвитку підвищення ефективності діяльності підприємства / О.В. Митяй // Економіка: реалії часу, 2013. - №2(7). – С. 39-46

27. Міценко Н.Г. Економіка підприємства: теорія і практикум : навч. посіб. / Н. Г. Міценко // К.: Ліра-К, 2017. – 688 с.

28. Мошек Г. Є. Вплив типів управлінських рішень на ефективність діяльності виробничих підприємств / Г. Є. Мошек, А. С. Соломко, М. М. Ковальчук // Бизнес-Информ. – 2013. – № 5. – С. 264-269.

29. Муха Р.В. Продуктивність праці на підприємствах та основні напрями її підвищення / Р.В. Муха // Галицький економічний вісник, ТНТУ, 2018. - №1. - С. 82-92.

30. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1: Мінфін України; Наказ, Положення, від 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/ed20180317/paran17>

31. Охрименко Ю.Б. Аналіз показників фінансової звітності торговельного підприємства / Ю.Б.Охрименко // Науковий простір сучасної Європи : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 травня 2018 р.), 2017. – С. 9-15

32. Охріменко В.Н. Принципи планування – аспекти системного підходу / В.Н. Охріменко, Г.І. Груба, В.Т. Плакида, І.В. Милькін // Комунальне господарство міст. Науково-технічний збірник. – 2017. – № 113. – С. 163–173.

33. Пічугіна М. А. Створення динамічної системи економічної безпеки підприємства / М. А. Пічугіна, О. В. Матвійчук // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2017. - № 11. - С. 571-577

34. Плюта Ю.С, Батрак І.О., Тарасенко І.О. Фінансове планування на підприємстві та напрями його вдосконалення / Ю.С. Плюта, І.О. Батрак, І.О. Тарасенко // Формування ринкових відносин, 2017. - №7(158). - С. 56-58.

35. Поддєрьогін А.М. Економіка підприємств: підручник / А.М. Поддєрьогін // К. : КНЕУ, 2012. – 571 с.

36. Потриваєва Н.В. Система збалансованих показників як аналітичний засіб підвищення ефективності функціонування підприємств. Ефективна економіка. 2018. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5092>.

37. Рачинська Г. В. Актуальні аспекти управління малим і середнім бізнесом в Україні / Г. В. Рачинська, Г. Р. Копець // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Проблеми економіки та управління. - 2018. - № 815. - С. 240-247. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPP_2018_815_32.

38. Рябуха Г.І. Фактори ефективності діяльності підприємств галузі тваринництва у ринковому середовищі / Г.І. Рябуха // Формування ринкових відносин в Україні, 2018. - №6. – С. 84-88

39. Савицька Г.В. Економіка підприємства : моногр. / Г.В Савицька. – Харків : ХНУХТ, 2017. – 478 с.
40. Ситник Г.В. Фінанси торгівлі : монографія / Г.В. Ситник. – К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2018. – 672 с.
41. Сікал В. Управління продуктивністю праці в умовах нестабільної економіки / В. Сікал // Проблеми і перспективи економіки та управління, 2017. - №3. - С. 65-71
42. Соловійова Т. В. Стратегія "блакитного океану" як нова форма ринкових відносин / Т. В. Соловійова // Магістеріум. Економічні студії. - 2017. - Вип. 56. - С. 102-105.
43. Сословський В.Г. Вибір методу планування на підприємстві / В.Г. Сословський, І.О. Лисненко [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkd/2011_2/part1/24.pdf
44. Стрільчук Р. М. Трансформація теорії управління стратегічними можливостями підприємства / Р. М. Стрільчук // Актуальні проблеми економіки. - 2017. - № 7. - С. 42-48.
45. Телишевська Л.І., та ін. Фінансове планування як передумова фінансової стабільності підприємства / Л.І. Телишевська, Н.П. Андрущенко, С.С. Сергєєв // Механізм регулювання економіки, 2013. - № 2. -С. 71-77.
46. Тринька Л.Я. Фінансовий аналіз: навч. посібник /Л.Я. Тринька, О.В. Іванчук (Липчанська). - К.: Алерта, 2018. - 768с.
47. Шиманська О.В. Податкові аспекти планування на підприємстві / О.В. Шиманська // Облік та аудит, 2016. - №3. – с. 72-77.
48. Шульгіна Л. М. Економічна ефективність діяльності виробничих підприємств / Л. М. // Шульгіна Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу, 2017. - № 4 (28). - С. 85-93
49. Янковий О.Г. Комплексне прогнозування взаємопов'язаних економічних показників підприємства. Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матеріали четвертої Міжнародної науково-

практичної конференції (м. Одеса, 18 вересня 2018 року). Одеса: Атлант, 2018. С. 264–266.

50. Kaplan R. S., Norton D. P. The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action.- Boston (Ma., USA): Harvard Business School Press, 1996. – 328 p.

51. Kereksha O. Role of financial konroling in financial management of industrial enterprises = Роль фінансового бюджетування в системі фінансового менеджменту промислових підприємств / О. Kereksha // Економічний форум. - 2017. - № 4. - С. 228-232.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А.1

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство: Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Надія»

Територія: КИЇВСЬКА

Організаційно-правова форма господарювання: Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю

Вид економічної діяльності: вирощування зернових сільськогосподарських культур, тваринництво

Середня кількість працівників-¹ 32

Адреса, телефон: вул. богунцева, 1, м. Бахмач, Чернігівська обл., 16500

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

КОДИ	
2019	01.01
445825	
3211600000	
240	
01.11; 01.41	

v	
---	--

БАЛАНС

(Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2018 р.

Актив	Форма № 1	Код за ДКУД	1801001
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	12	16
первісна вартість	1001	15	22
накопичена амортизація	1002	-4	-6
Незавершені капітальні інвестиції	1005	82	100
Основні засоби	1010	16274	15737
первісна вартість	1011	17072	17395
знос	1012	-797	-1658
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	16368	15853
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1199	3834
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1406	3254
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130		
за виданими авансами		-	
з бюджетом	1135	3	3
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	15	41
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	2	1
Витрати майбутніх періодів	1170		

Інші оборотні активи	1190	159	127
Усього за розділом II	1195	2783	7260
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	19151	23113
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	9500	9500
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-1619	-1614
Неоплачений капітал	1425	-24	-
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	7857	7886
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	8000	13555
Інші довгострокові зобов'язання	1515	2820	930
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	10820	14485
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		140
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	365	338
розрахунками з бюджетом	1620	9	12
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	25	35
розрахунками з оплати праці	1630	55	73
Поточні забезпечення	1660	20	144
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	474	742
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	19151	23113

Керівник
Головний бухгалтер

Лопатюк Михайло Степанович
Яценко Наталія Дмитрівна

-¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Надія»

(найменування)

КОДИ	
2019	01
445825	

за
ЄДРПОУ

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 р.**

Форма № 2

Код за
ДКУД

1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний	За
--------	-----------	------------	----

		період	аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	12944	8551
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	9950	6340
Валовий:			
прибуток	2090	2994	2211
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	4	3
Адміністративні витрати	2130	345	233
Витрати на збут	2150	613	196
Інші операційні витрати	2180	2	1
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	2039	1784
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	136	251
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	2169	1768
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	0	21
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	6	247
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	6	247
збиток	2355		

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	6	247

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	8804	4164
Витрати на оплату праці	2505	832	561
Відрахування на соціальні заходи	2510	301	204
Амортизація	2515	865	800
Інші операційні витрати	2520	108	1040
Разом	2550	10909	6770

Керівник

Лопатюк Михайло Степанович

ДОДАТОК А.2

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство: Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Надія»

Територія: КИЇВСЬКА

Організаційно-правова форма господарювання: Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю

Вид економічної діяльності: вирощування зернових сільськогосподарських культур, тваринництво

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ		
2018	01	01
445825		
3211600000		
240		
01.11; 01.41		

Середня кількість працівників-¹ 31

Адреса, телефон: вул. богунцева, 1, м. Бахмач, Чернігівська обл., 16500

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

V		
---	--	--

БАЛАНС

(Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	13	12
первісна вартість	1001	15	15
накопичена амортизація	1002	-2	-4
Незавершені капітальні інвестиції	1005	83	82
Основні засоби	1010	6362	16274
первісна вартість	1011	6684	17072
знос	1012	-322	-797
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	6458	16368
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	404	1199
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	612	1406
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130		
за виданими авансами		39	-
з бюджетом	1135	2	3
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		15
Поточні фінансові інвестиції	1160		

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Гроші та їх еквіваленти	1165	3043	2
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	0	159
Усього за розділом II	1195	4101	2783
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	10559	19151
Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3200	9500
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-1866	-1619
Неоплачений капітал	1425	-267	-24
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	1068	7857
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	6500	8000
Інші довгострокові зобов'язання	1515	2820	2820
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	9320	10820
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	95	365
розрахунками з бюджетом	1620	5	9
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	12	25
розрахунками з оплати праці	1630	27	55
Поточні забезпечення	1660	33	20
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	172	474
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	10559	19151

Керівник
Головний бухгалтер

Лопатюк Михайло Степанович
Яценко Наталія Дмитрівна

⁻¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Дата (рік, місяць, число)
Підприємство Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Надія»

(найменування)

за
ЄДРПОУ

КОДИ		
2018	01	01
445825		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 р.**

Форма № 2

Код за
ДКУД

1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8551	3661
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	6340	-2746
Валовий:			
прибуток	2090	2211	915
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	3	30
Адміністративні витрати	2130	233	-116
Витрати на збут	2150	196	
Інші операційні витрати	2180	1	-655
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1784	174
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	251	39
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	1768	-697
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	21	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	247	
збиток	2295		-484
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	247	
збиток	2355		-484

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	247	-484

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4164	2179
Витрати на оплату праці	2505	561	324
Відрахування на соціальні заходи	2510	204	45

Амортизація	2515	800	159
Інші операційні витрати	2520	1040	810
Разом	2550	6770	3517

Керівник

Головний бухгалтер

Лопатюк Михайло Степанович

Яценко Наталія Дмитрівна

ДОДАТОК А.3

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство: Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Надія»

Територія: КИЇВСЬКА

Організаційно-правова форма господарювання: Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю

Вид економічної діяльності: вирощування зернових сільськогосподарських культур, тваринництво

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ		
2017	01	01
445825		
3211600000		
240		
01.11; 01.41		

Середня кількість працівників-¹ 29

Адреса, телефон: вул. богунцева, 1, м. Бахмач, Чернігівська обл., 16500

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

V		
---	--	--

БАЛАНС

(Звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2016 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	14	13
первісна вартість	1001	15	15
накопичена амортизація	1002	-1	-2
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2122	83
Основні засоби	1010	1032	6362
первісна вартість	1011	1184	6684
знос	1012	-152	-322
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	3168	6458
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	410	404
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	342	612
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130		
за виданими авансами			39
з бюджетом	1135	480	2
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Гроші та їх еквіваленти	1165	15	3043
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		0
Усього за розділом II	1195	1248	4101
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	4446	10559
Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	4	
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	760	3200
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-1382	-1866
Неоплачений капітал	1425	-	-267
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	-622	1068
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	3080	6500
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1815	2820
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	4895	9320
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	44	95
розрахунками з бюджетом	1620	3	5
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	5	12
розрахунками з оплати праці	1630	17	27
Поточні забезпечення	1660	104	33
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	173	172
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	4446	10559

Керівник
Головний бухгалтер

Лопатюк Михайло Степанович
Яценко Наталія Дмитрівна

⁻¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Дата (рік, місяць, число)
Підприємство Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю «Надія»

(найменування)

за
ЄДРПОУ

КОДИ			
2017	01		01
445825			

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2016 р.**

Форма № 2

Код за
ДКУД

1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3661	830
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-2746	-686
Валовий:			
прибуток	2090	915	144
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	30	910
Адміністративні витрати	2130	-116	-99
Витрати на збут	2150		
Інші операційні витрати	2180	-655	-2090
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	174	
збиток	2195		-1134
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	39	83
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	-697	-286
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	0	-49
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295	-484	-1386
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		
збиток	2355	-484	-1386

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-484	-1386

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2179	448
Витрати на оплату праці	2505	324	211
Відрахування на соціальні заходи	2510	45	48

Амортизація	2515	159	153
Інші операційні витрати	2520	810	2014
Разом	2550	3517	2875

Керівник

Головний бухгалтер

Лопатюк Михайло Степанович

Яценко Наталія Дмитрівна